

ELŐFIZETÉS
 HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 3-asatban petít sor egyezer 30 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyitászó ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 102.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 8.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Uj Boczkó Dánielt!
 A legkorrektebb Aerenthal.
 Az adótlások Müller Károlynál.
 Pénzügyi intézetek tartálékala.
 Izgatással vádolt aradi tanítók.
 Kassa Béla tragédiája.
 Mért lett öngyilkos Veiglberg?
 A liszaboni királygyilkosság.
 Tarkaságok.
 Uj pályaudvar Aradon.
 Tárcsa: Az aradi csata. Írta: Oláh Gyula dr.

Uj Boczkó Dánielt!

Arad, február 7.

Hogy az évek sorjában negyvenkilencedszer tért vissza Negyvenkilenc egy dicsőséges napja, február nyolcadika: az ősz kormánybiztos, Boczkó Dániel emlékezteténél tart egy kis pihenőt az ünneplésre hangolt gondolat. Nem, mintha az ő nagyságát, hamvainak dicsőségét attól a sugárkévtől féltetnők, amely az ő bátorsága osztályosának, Asztalos Sándornak nevét körülforja. Csak az élő, csak a hétköznapi emberek között lehet hű versengés, kicsinyes féltékenység; az igazi nagyok s a földi hibáktól megtisztult emberek nem tudnak sápadni, nem tudnak tettetően, fanyarul mosolyogni, alakoskodóan gratulálni, ha a más sikerét hallják. Juthat-e eszébe Boczkó Dániel lelkének, hogy Asztalos Sándornak érc-szobrot szánt az utókor, nevét nap-napra emlegeti, holott a neki járó hálát csak egy homályos, pókháló lepte arcképpel rótt le a város, amely arckép az eredetijéhez illő szerény-

séggel huzódik meg a közgyűlési terem karzat-ivének falán? Juthat-e eszébe őszszemérni a kettejük érdemeit: az övét, aki gyors intézkedésével s Asztalos Sándorét, aki személyes hősiességével szabaddította meg Aradot az idegen fegyverektől, a betörő csapatok csóvjától?

Ezen kár is lenne az agyat fárasztani. Más az, ami miatt Boczkó Dániel nevénél megállunk.

Boczkó Dániel kormánybiztos volt Aradvárosának. Akkor ez a tisztség nem jelentett rossz hirt se a viselőjének, se annak a városnak, amelyik kormánybiztost kapott. Rendes viszonyok között a városra vet gyanus árnyékot, ha kormánybiztost szabadítanak a nyakára. Néhány esztendő előtt pedig az emberre jelentett igen diffamálót, ha kormánybiztos, vagy ennél is züllőtebb: királyi oltos talált lenni. A szabadságharc alatt nem volt így. Aradot nem a bűnei sodorták veszedelembé s Boczkó Dániel sem a városon akart erőszakosságot művelni, amikor kormánybiztossá lett. Áldott, hálával áztatott az emléke ennek a kormánybiztosságnak!

És 1908. február 8-án, ennek a napnak az évadjában újra kormánybiztosra szorult ez a város. A rácok hadai nem fenyegettek úgy, mint a saját könnyelműsége, egykedvűsége. Az égő csóva nem pusztíthatta volna olyan alaposan, ahogy le fogja rongyolni az a gazdálkodás, amelyet végez. S akkora hadisarcot az ellenzék se vethetett volna ki rá, mint a minőt esztendőről-esztendőre ráhuznak saját javának, a saját ügyének gondozói.

Ez a hadisarc eljutott eddig a hetvennyolc százalékig s most nyolcvannégyet akarnak belőle csinálni. S miután a pótdó hadisarca sohase mehet visszafelé, csak előre, — a nyolcvannégyből átugrunk a kilencvenbe s egy-kettőre a százánál leszünk. Az aradi polgár azt fogja mondhatni, hogy többet fizet a községének, mint az államnak. És mindez minden különös lelki fölindulás, minden komoly visszarettenés nélkül történik. Amikor a pótdó harminc százalékról a harmincháromra jutott, valósággal seprük verdesték a könnyelmű tanács hátát: de most azután elég legyen! Most azonban fáradt szánakozással meggyünk be a hetvennyolcból a nyolcvannégybe. Hát igaz, hogy sok, de ha nem lehet másképp. Szomorú.

Egy esztendő alatt kétszer akarják emelni a pótdót. Ahol ezt megakariják tenni, ott hiányzik a lelkiismeretes gazdálkodás felelősségének öntudata; ahol ezt szó nélkül, felháborodás nélkül veszik tudomásul, ott az emberek elernyedt idegekkel, a buddhisták fásult megnyugvásával, az élve-eltemetkezők közömbösségével nézik és veszik a körülöttük történőket. Ott csak mentegődni tudnak, de nem hasznosat cselekedni; ott csak sopánkodnak, de az önértetnek teljes hja uralkodik.

Ilyen ijesztő foka a mélységbe vivő lejtőnek, ilyen beteges elváltozása a közéletnek, kivételes intézkedést tesz szükségessé. Kormánybiztost ide!

Kormánybiztost ide, uj Boczkó Dánielt,

Az aradi csata.

— 1849. február 8-án. —

Írta: Oláh Gyula dr.

Kevesen vagyunk már azok közül, akik tanni voltunk a nagy nap dicsőséges eseményeinek. Otvenkilenc esztendő hosszú idő. Eonyi idő alatt az emberiségnek két új nemzedéke nőtt. Akik akkor megérett férfiak voltak, azok már rég elpihentek; a diadalmas csata hősei közül is már alig él néhány „őreg honvéd”, „nagyidők tanúja”, ahogy őket nevezni szokták, a valóságban pedig: elaggott öreg emberek, akiknek fején a régi honvéd sapka, fejük felett nagy események emléke, dicsőséges csaták glóriája lebeg, de roskatag lábaikkal ők is elköltözött bajtársaik után, a sír felé közelednek. Az akkor lezajlott nagy eseményekre s azoknak egyes mozzanataira ma már a leghűbben és legrészletesebben leginkább csak azok emlékeznek, akik akkor már a serdülő korban voltak s azonkor sajtáságát képező erős emlékezősséggel nem tudják elfelejteni az akkor látott nagy eseményeket, hanem mintha még most is szemeik előtt volna, tisztán emlékeznek az előttük lefolyt történelmi mozzanatokra és nem tudják elfelejteni azokat az elbeszéléseket, miket az események cselekvő részesektől, mindjárt az események megtörténte után elbeszélni hallottak.

Az én szeretett szülővárosomban, Aradon 1849. február 8-án lezajlott dicsőséges csata részletei így élnek az én emlékezetemben; amit

azon részletekből láttam, amit azon esemény egyes mozzanataiból mindjárt az események megtörténte után való időkhöz elmondani hallottam, mindazokra ma is élénken emlékszem. Végre is akkor 18 éves fiú voltam, tehát elég fejlett korban arra, hogy a szemeim előtt lefolyó eseményeket meglátni, a hallott elbeszéléseket megjegyezni tudjam; maguk az események pedig olyan nagyszerű történelmi mozzanatok voltak, hogy azokat aki látta, aki egyes részleteit elmondani hallotta, soha el nem felejtethi.

Azokból a részletekből az eltelt hosszú idő, az 59 év sokat kitörült már az emberek emlékezetéből. Sok dologra nem emlékeznek, sok részletet és pedig nevezetes részleteket másként adnak elő, mint ahogy azok történtek. Azért itt feljegyzem arra a nevezetes napra vonatkozó visszaemlékezéseimet. Nagyon nevezetes napok voltak azok a mi családi viszonyainkat illetőleg is, mert éppen a csatát megelőző napon, február 7-én házukba esett egy a várból lőtt bomba s az a mi csendes otthonunkat úgy öszerombolta, hogy később csaknem az egész emeletet le kellett bontatni és jóformán az egész házat újra építtetni. Mi már akkor nem laktunk ebben a vár lövonalába eső házukban. Atyám a város kisebb eső részén, a Hosszu utca végén, az akkori Morkolt-féle házban vett fel egy kis lakást s abban húztuk meg magunkat a vár lövonalán kívül.

Február 7-én Gläser osztrák altábornagy vezérése alatt három zászlóalj Leiningen és Ru-

kavina ezredbeli rendes katonaság és mintegy 6000 szerb felkelő vonult be Ujradra, honnan a magyar sereg a befagyott Maros jegén átvonult Aradra s a Halász-utca végén foglalt állást. Berger tábornok a várból egész délután folyvást lövette, bombáztatta Aradvárost s már a délutáni órákban terjedt a városban a hír, hogy nagy sereg jött a vár segítségére és másnap nagy csata lesz. A magyar sereg állott: A 29-ik, a 38-ik és az 58-ik honvéd zászlóaljból, békési és aradi nemzetőrökből, Hunyadi és Lehel-husár csapatokból és keves túzárságból, ezeknek nagyjából aradi polgári tűzér volt. Ezek közül a 38-ik és az 58-ik zászlóalj Gaál Miklós parancsnok vezérése alatt a Csála erdő felé a Maros vonalát védte; a 29-ik zászlóalj és az önkéntes csapatok pedig a Halász-utca végén táboroztak.

Csütörtökön, február 8-án már reggel erős ágyúzás és puskatüzelés indult meg. A vár bástyáiról is egyre hűlt a bomba és a gránát a városra, különösen a Halász-utca tájékára. Ez így tartott egész délelőtt 10 óra tájig. A város lakossága szívszorulva, remegve várta a dolog fejlődését. Tíz óra után kévéssel egyszerre csak nagy néptömeg áramlott a város széle felé. Mindenki telve aggodalommal. Férfiak, nők, gyermekek riadtan siettek ki a városból. Jöttek egyes katonai csapatok is, az önkéntes csapatok egyes részei. Azok is kifélt iparkodtak a városból.

Csakhamar megtudtuk a menekülőktől, hogy a magyar sereg kivonul a városból és az

aki mellett rettenthetetlen bátorságu Asztalos Sándor pusztítsa ki a rossz szellemet, amely a város háztatására ült. Igaz, hogy az új kormánybiztost nem sugározná be a haditettek dicsősége; s a csata melegében járó vezér helyett itt most egy fakó, jól öltözött miniszteri osztálytanácsos viselné ezt a szerepet. De ha eljönne és elvállalná a szerepet, amely rája vár, ha megsemmisítené a mai, lehetetlenné fajult rendszert, ha új irányt parancsolna a város gazdálkodásában, — új megmentője, szabadtója lenne Aradnak s bizony megérdemelné, hogy Arad krónikáiban Boczkó Dániel tisztos neve mellé kerüljön.

+

A legkorrektebb Aerenthal.

Csak „egyéni” véleménye volt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 7.

Wekerle ma a delegációban nagy és szerencsés munkát végzett. Olyan főrre mosdatta a külügyminisztert, hogy Aerenthal szinte sápadt lett tőle. A miniszterelnök minden új találmányu világítótestnél fényesebben magyarázta meg, hogy amit a külügyminiszter ur az osztrák delegációban mondott, az nemcsak nem sérti a magyar önállóságot, hanem korrektség tekintetében egyenesen szembeötlő. Így beszélt Wekerle, természetes tehát, hogy tudomásul vették válaszáat, hiszen már tegnap, sőt azelőtt is az volt az általános vélemény a kurucok között, hogy Aerenthal eljárása korrektség tekintetében nem kifogásolható. Hiszen csakis ezért követelték még tegnapelőtt Aerenthal fejét és ezért vették ma tudomásul a választ — fej nélkül.

Távirati értesüléseink:

Aerenthal, az ártatlan.

Bécsből jelentik: A magyar delegáció ma Barabás Béla elnöklésével ülést tartott.

Elnök bejelenti, hogy Batthyány Tiva-

dar gróf bizottsági tagságáról lemondott, helyébe Eszterházy Móric grófot hívják be.

Ezután áttérnek a külügyi költségvetés tárgyalására.

Kmety kritikája.

Thaly László felszólalása után

Kmety Károly rámutat arra, hogy a közös miniszterek rendszerint nem tudnak magyarul, bár a magyar állam közegei. Pedig sokkal jobban el lehetne oszlatni a felmerült ellentéteket, ha olyan emberek állanának a közös minisztériumok élén, akik magyarul tudnak. Áttér a külügyminiszter ismert beszédére s az azzal okozott bonyodalmakat teljesen elintézettnék nem tartja azon nyilatkozat által, amelyet tegnap Eszterházy Pál gróf külügyi osztályfőnök tett. A beszédnek három nagyon sérelmes tétele volt. Főképp a politikailag legsúlyosabb tételével foglalkozik, azzal a kijelentéssel, hogy a népeknek józansága folytán 1917-ben sokkal erősebb lesz az a hid, amelyet mi vertünk a vám- és kereskedelmi közösség közé. Ez azt jelentené, hogy a legteljesebb egységgé olvadás létezik Magyarország és Ausztria között. Ez azonban nem áll. A mi törvényünk a dualizmus elvén alapszik. Ahol dualizmus van, ott nincs egységesség. Mi azt a dogmát hisszük, hogy Magyarországot gyarmati helyzetéből csak a gazdasági különválás mentheti meg. Hogyan fogja majd a külügyminiszter sutba dobni privát nézeteit, amikor az a kérdés lesz aktuális, hogy Magyarország Ausztriától gazdaságilag különváljon. A külügyi költségvetést egyébként elfogadja.

Azután Rakovszky Béla beszél Poroszország ázsiai terjeszkedéséről, majd foglalkozik az uralkodó társadalmi viszonyokkal, amelyeknek következménye a számos királygyilkosság. A konzervatív elemeknek össze kellene fogniok, hogy sikeresen küzdjenek az ilyen áramlatok ellen.

Szerencsén mosdatás.

Utána Wekerle Sándor miniszterelnök szólalt fel.

— Felesleges azt hangsúlyoznia, — ugymond, — hogy nem ezen a tanács-

kozások során állapította meg a külügyminiszter politikájáról nézeteit. Most először is azt kívánja bíráló tárgyává tenni, hogy a külügyminiszternek sokat vitatott felszólalása mennyiben van ellentétben azon felfogással, amelyet itt az Ausztriával legutóbb kötött gazdasági kiegyezés során érvényesíthetünk. Ezekből a szempontokból kiindulva rámutat arra, hogy Aerenthal báró külügyminiszter beszédében semmi államjogunkkal ellenkező felfogás nincsen, sőt a használt kifejezések korrektsége szembeötlő. Magyarország öszrendelkezési joga törvényben van lefektetve és ezt Aerenthal elismerte. Kifogásolták azt, hogy Aerenthal báró az 1917-en tul következő időre nézve is nyilatkozik. A külügyminiszter kijelentette, hogy amit mondott, egyéni véleménye volt. Nem a legborzasztóbb dolog a külügyminiszter egyéni véleménye, amely önrendelkezési jogunkat egyáltalán nem érinti és az 1917-en tul bekövetkező gazdasági alakulásnak semmiféle tekintetben nem prejudikál.

Nézete szerint valamely politikát csak a tettek szerint lehet megítélni. Hivatkozik azon eredményekre, amelyeket épen a legutóbbi időben érvényesítettünk s amelyeket az albizottság is elismeréssel vett tudomásul.

Joggal fordulhat tehát a bizottsághoz azzal a kéréssel, hogy e kérdés feszegetésével tovább foglalkozni ne méltóztassék. Higgyék el, hogy azok a külügyek, amelyek hivatva vannak nemzeti érdekeinket a külföldön érvényre juttatni, sokkal kisebb nyomatókkal kezelhetők akkor, ha azok hosszas fejtegetéseknek, megbeszéléseknek tétetnek ki. Ez bátorítja őt azon ismételt kérésére, hogy e kérdés tárgyalása befejezettnek nyilváníttassék.

A miniszterelnök beszédét helyesléssel fogadták.

Rossz információk.

Szivók Imre azzal a körülménnyel foglalkozik, hogy a külföldi sajtó általánosan rossz információkat közöl magyar ügyekről, aminek okát ő abban látja, hogy a magyarországi viszonyokról Bécsen át értesülhet csupán a külföld. Amíg a kül-

osztrák katonák és szerb felkelők vonulnak be a városba. Atyám nem volt otthon. Az előző napon összehívták hazunknál rendezkedett s iparkodott megmenteni, ami meg megmenthető volt. A riadalom, a minden cél nélkül való menekülés általános volt s édesanyám velem és testvéreimmel a megriadt nép közé állt. Mentünk mi is. Menekültünk, anélkül, hogy tudtuk volna, hova? — Így mentünk célátlanul a sokaság között a pécskai úton. Ahol most a honvéd lovassági laktanya van, ott volt a városi serfőzde, melyet akkor Ackerman tekintélyes és nagy vagyonu városi polgár haszonbirelt. Ez a derék férfiú a nagy és általános rémületben nem vesztette el higgadt megfontolását, hanem kiállt az országot szélére és a menekülők közül, akiket ismert, megállította és felhívta lakásába. Atyám ügyvédje volt s édesanyámat a menekülők között felismervén, nem eresztett bennünket tovább. Felmentünk a lakásába s ott az a tágas nagy lakás már akkor telve volt a menekülők sokaságával, akiket a ház derék urnője a legelőzékenyebb szíveséggel fogadott. Kint kemény hideg téli idő volt s a barátságos fogadtatás s jó meleg szobában csakhamar jól éreztük magunkat. A menekülő vendégekkel még sok gyermek volt s így minden nyomorúság mellett, dacára a nagy aggodalmaknak, türetden telt az idő. Dél felé az atyámat is felhívta Ackermann s így együtt volt az egész családnak.

A dolognak est a személyes vonatkozását azért írtam le ilyen körülményesen, mert egy

általánosan elterjedt a valóságnak meg nem felelő állítást rektifikálni szükségesnek tartom. Azt állítják ugyanis, hogy a várost megszabadító, az aradi csata fenyő győzelmét kivívó hős Asztalos Sándor a 29-ik zászlóalj százados parancsnoka a répi temetőnél találkozott Boczkó Dániel kormánybiztossal s innen tértek vissza a városba. Pedig a dolog nem így történt.

Ackermanék az összes menekülteket, akik pedig volnunk talán százan is, igen jó ebédrel látták el. Az ebédnek már a vége felé voltunk, midőn egyszerre erős dobogást hallottunk a pécskai út felől. Aból az irányból csak magyar sereg jöhetett s mindnyájan felugrálva az asztaloktól, lesiettünk az országot szélére. Midőn leértünk, akkor bontakozott ki a szép rendben jövő honvédség a Sarlot tanya felől és erős lépésekkel közeledve vonult el előttünk Asztalos Sándor vezetése mellett a 29-ik zászlóalj. Mintha most is látnám. Előljött Asztalos Sándor, mellette jobbról Boczkó Dániel kis rövid bekecsben, kezében tartva a történelmi nevezetességű sétatöbát, — balról pedig Asztalos mellett egy altiszt magasra emelve vitte a 29-ik zászlóalj kibontott zászlóját. A honvédek után következtek az önkéntesek és az aradi meg békési nemzetőrök. Utánuk 3 ágyut vontattak, melyeken aradi polgári tüzérek ültek; fel van jegyezve, hogy ezeket Günther vendégfőnök és Schmidt cipész aradi polgárok és polgári tüzérek vezették; az ágyuk megett pedig a lugosi nemzetőrök egy százada és egy csapat

huszár képezte a fedezetet. A dolog úgy történt, hogy a 29-ik zászlóalj is Asztalos Sándor vezetésével kivonult a városból s elhaladtak egész az akkor ugynevezett „Ordongös csárdáig”. Itt Asztalos és Boczkó megállították a zászlóaljat, kibontották a 29-ik zászlóalj zászlaját és a honvédekhez Asztalos is, Boczkó is lelkesítő beszédet tartva, az egész csapat vissza fordult a már elhagyott városba azzal a hősi elhatározással, hogy a városból vagy kiverik az ellenséget, vagy mindnyájan elvesznek hősközz illő víráli halállal. Az egész sereg állhatott összesen 600 emberből. Míg előttünk elhaladtak, folytonosan eljeneztek őket. Így haladtak ők be a város felé, követve az utánuk menő menekültek nagy sokasága által. Mentek a több mint tízszeresen nagyobb ellenség ellen. Győzni, vagy meghalni! és győztek.

Bent a városban a bevonult osztrák sereg és szerb lázadók elhelyezkedtek a főtéren. Azt hitték, hogy győzelmük már teljesen befejezett. Elküldötték a lovas sürgönyt Rukavina tábornagnak Temesvárra, hogy elfoglalták Aradvárost, a magyar sereget megsemmisítették. Azután mindenik csapat a saját egyéni ősi hálamait követte. Az osztrák katonák néztek az után, hogy mit esznek délre, a szerb felkelők pedig elkezdtek rabolni. Az osztrák katonák bevonultak a főtéren levő „Bárany” és „Három király” vendéglőkbe. A „tiszturak” az étteremben felterítették, nagyokat söröztek és rendes ebédet szolgáltattak fel maguknak, a legénység pedig a két vendéglő udvarán nagy

ügyminiszteriumban nem töltnek be egy állást egy, a magyar közjog szellemével teljesen tisztában levő egyénnel, elfogadásra ajánlja határozati javaslatát, mely szerint a *külgügyminiszter felhívatik*, hogy a külföldi sajtó képviselőinek a magyar viszonyok tekintetében való informálása céljából a *külgügyminiszterium sajtó osztályában megfelelő magyar szakértőt alkalmazzon*. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Elnök azután a mai ülést berekeszti.

A házszabályrevízió.

Az a pár képviselő, aki Budapesten van, rendkívüli érdeklődéssel kíséri most a bécsi híreket. Itt Budapesten egyetlen témája van a politikának: a házszabályrevízió. Főképp a disszidensek foglalkoznak vele, akiknek tudvalevőleg megígérték, hogy a parlamenti szünet alatt összehívják ebben a tárgyban az újabb pártközi konferenciát.

Ennek idejét még nem állapították meg. De újabban az a hír terjedt el, hogy az intézkedések enyhébbek lesznek, mint ahogy először tervezték. Az új tervezet egyébként a belügyminiszteriumban készül és hír szerint *Andrássy Gyula* gróf előtt van.

Az adótisztek Müller Károlynál.

Az állami tisztviselők lakbérpótléka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 7.

Az adóhivatali tisztviselők már régebben országos mozgalmat indítottak éppenséggel nem kedvező helyzetük javítása érdekében. Az ország adóhivatalainak tisztikarát évek óta a szűkös munkát végző, sőt az új adótörvény újabb teendőikkel is elhalmozza, anélkül, hogy az állam kellő rekvizitumokkal részesítene az adóhivatali tisztviselőket. Helyzetük rendkívül mostoha, főleg azért, mert az előléptetési viszonyok rendkívül rosszak. Egy-egy tisztviselő, bármily fontos és fontos munkát végző is, évek

ig elvárhat, amíg magasabb fizetési osztályba léptetik elő.

Ennek a vizás helyzetnek megszüntetése érdekében az adóhivatali tisztviselők január 19-ikén kongresszust tartottak, amelyen abban állapodtak meg, hogy a status-rendezés iránt kérvényt intéznek a kormányhoz és a képviselőházhoz.

A memorandumot már be is nyújtották és a képviselőház kérvényi bizottsága már valószínűleg legközelebb foglalkozni is fog a tisztviselők kérelmével.

Az aradi királyi adóhivatal tisztviselői kara a status-rendezés érdekében ma küldöttségileg tisztelte Müller Károlynál Aradváros országgyűlési képviselőjénél, hogy arra kérje, miszerint a parlamentben és előzőleg a kérvényi bizottságban támogatassa a kérelmet. A küldöttség szónoka *Schweigert Péter* volt, aki alaposan megindokolt beszédben fejtette ki, hogy az adóhivatali tisztviselők kérelme minden tekintetben méltányos. Felvilágosította Müller Károlyt arról, hogy a jelenlegi rendszer mellett a tisztviselők 10—15 évig is várhatnak, amíg magasabb fizetési osztályba lépnek elő. A tisztviselők ennek folytán a jelenlegi nehéz megélhetési viszonyok között adósságot adóságra kénytelenek halmazni, miután másképp nem biztosíthatják maguknak a megélhetést. Ilyképen azonban az anyagi tönk szélére jutnak, ami munkásságukra nézve rendkívüli hátrányokkal jár. Az állam ak is inkább érdekében áll, hogy elégedett tisztviselőkkel dolgozzék, nem pedig olyanokkal, akiket rossz helyzetük kétségbeesztő viszonyok közé sodor.

Müller Károly a tartalmas és szépen megindokolt beszédre hosszabban válaszolt, biztosítván a tisztviselőket jóakaratról. Megígérte a város országgyűlési képviselője, hogy teljes erejével oda fog hatni, már a kérvényi bizottságban is, hogy a tisztviselők memorandumja kedvező elintézkést nyerjen.

Tudatta egyúttal Müller Károly a küldöttséggel, hogy az az akció, amelyet a tisztviselők lakbérpótlékának kiutalása érdekében indított meg, eredményesen fog járni és így az aradi állami tisztviselők is részesülnek abban az összegben, amelyet a kormány ily címen irányozott elő.

Útközben főz és fogyasztotta a tomerdek pörköst. A nagy szuracéga osztrák tisztek Gaál Miklós csapatát a zsidótemplom felől várak és azért a szerb felkelőkkel odahordatták a mostani Simonyi-utca nyílászárú a bomba ellen védő nagy tölgyfa-duszákát s azt az utat így eltörölve, egészen beleélték magukat abba a gondolatba, hogy a várost végleg elfoglalják. Gaál csapatától is védik őket a törökök s így ők nyugodtan ebédeltek, a szerb felkelőket pedig engedték kedvük szerint rabolni.

Egyszerre csak nagy élienés hallatszott a Templom és az Ur-utca felől. És a két szűk utca csakugy ontotta magából a honvédséget és a magyar önkénteseket s nemzetőröket. Megékezték Asztalos hős serege, elől a retentelen vezérrel. Az osztrák katonák megriadva, nem voltak képesek csata-orba állani, a tisztek fejvesztetten ugráltak fel a seregs poharak mellől, a két szűk utcából kiözönő csapatokat óriási seregneg tartva, hanyathomlok futottak a Barány utcán és Püspök utcán. Az volt a szerencsés, aki előbb érkezett a befagyott Maroshoz. A honvédek folytonosan lőtték utánuk, majd szurony-szöszve mentek rájuk. Joannovits őrnagy rendelt akart csinálni az osztrák csapatokban, de őt s lovát érte és holtan esett le lovaról s ez még jobban megriasztotta az egész sereget. A Leiningen-eszred parancsnoka, Szankovits eszredes is megsebesült s ez végleg kassgá ejtette az egész sereget. A szerb felkelők látva a rendes katonaság futását, a zsidó-

templom felé iparkodtak menekülni. Itt azonban az osztrák csapatok epüet törökök akadályozták őket s védelemi állásba helyezkedtek addig míg a törökök elbontották, de a honvédek szurony-szöszve rohanták meg őket s nagy pusztítást vittek közöttük végbe. Még a zsidótemplomon túl a Hal téren talált a magyar sereg ellentárára, de a szurony-támadást itt sem tudták kiállani s több száz halott hátrahagyásával futottak ők is ki a városból.

Igy győzedelmeskedett lelkes kis csapatával Asztalos Sándor, a több mint tízszeres ellenséges erő ellen. Ő maga ment mindenütt elől és lekésztette a saját seregét, vágta, pusztította az ellenséget. Este felé már nem volt ellenség a városban. A magyar sereg vesztesége 14 halott és 80 sebesült. Az ellenség holtakban és sebesültekben ezernél többet vesztett. Azonkívül ott maradt guákban nagyon sok fegyver a Leiningen és Rukavina eszred el fúott bakáinak. Ezen fegyverek legnagyobb részét a még akkor nem egészen felszerelt 58-ik honvédszázadal kapta.

Nevezetes nap volt ez az én kedves szülővárosom, Arad város történetében. Múltó arra, hogy a késő utódok is megünnepeljék annak minden évfordulóját. És mert akkor Aradváros elvesztése országos csapás, a szabadságharc kiáramló hatalma vesztesége lett volna, azért a diadalmas hős, Asztalos Sándor emlékeztetése országos elismerést érdemel.

A küldöttség vezetője hálás szavakban köszönte meg Müller Károly jóakaratu pártfogását, és ismételtén is megkérte, hogy érdeklődését ezután se terelje el a tisztviselőktől.

Izgatással vádolt román tanítók

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 7.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöklete alatt rendes havi ülését, amelyen főleg *Varjassy Árpád* kir. tanácsos, tanfelügyelő jelentése keltett nagyobb feltűnést. A jelentés kiemeli a román iskoláknál észlelt gyakori hiányokat és *Popovits Demeter*, valamint *Magyar Miklós* gör. kel. hitfelekezeti tanítók fegyelmi ügyét, akik ellen *magyarellenes izgatásért és a magyar nyelvnek az iskolában való elhanyagolásért* vizsgálat van folyamatban, sőt az aradi kir. ügyészség államellenes izgatásért vád alá helyezte őket.

A kir. tanfelügyelő jelentette, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Ternova* és *Muska* községekben 1909. évi szeptember hóra egy-egy tanerős állami népiskola szervezését, a Galsán levő egy tanerős román iskolának állami kezelésbe való átvételét és két tanerős iskolává való fejlesztését elrendelte s Magyarádon a községi iskolának állami kezelésbe való átvételét elben kimondotta.

Jelentette továbbá, hogy a folyó tanév február havától a borosjenői, zarándi s ujszentannai állami népiskolák egy-egy új tanerő ki-neveztetésével fejlesztettek.

Azután a tanfelügyelő *Popovics Demeter* kuvini gör. kel. román tanító fegyelmi ügyéről tett jelentést, aki a falu korcsmájában jelenlevők előtt izgató beszédet tartott a magyarok ellen. Mielőtt a tanfelügyelő erről értesült, nyomban jelentést tett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, továbbá a gör. kel. román püspöknek. *Papp I. János* püspök feliratban fordult a kultuszminiszteriumhoz és mentetgetni igyekezett a tanítót, Apponyi azonban elrendelte a fegyelmi eljárás foganatosítását és leirt az aradi kir. ügyészséghez, hogy *Popovics* ellen izgatás miatt vádiratványt tegyen. A vádtanács az ügyész indítványára a magyarfaló tanítót vád alá helyezte.

Jelenti továbbá, hogy a kultuszminiszter *Magyar Miklós* vidrai gör. kel. hitfelekezeti tanító ellen a magyar nyelv tanításának elhanyagolása miatt fegyelmi eljárást rendelt és annak lefolytatásával a vármegye közigazgatási bizottságát bízta meg. Javasolja, hogy a bizottság forduljon *Papp I. János* gör. kel. püspökhöz, mint iskolafőntartó hatósághoz, hogy a püspök is fegyelmi eljárás alá vonja a magyar állam ellen vétkező tanítót. Magyart egyébként az aradi kir. törvényszék vádtanácsa f. évi január hó huszonnegyedikén, államellenes izgatásért vád alá helyezte.

Emondja azután a jelentés, hogy *Csukay Gyula* kispjenői főszolgabíró értesítette a tanfelügyelőt, hogy a kispjenői intelligencia ötezer koronát gyűjtött *László főherceg* emlékére egy róla elnevezendő népi-kola céljaira. A tanfelügyelő erre ártit a főszolgabírónak, hogy mivel a községben kellő számú elemi iskola van, inkább egy állami kiseddóvót létesítsenek és egyszersmind kérte a községet, hogy az óvoda költségeihez évi hetvenhat korona összeggel járuljon. A községi előjáróság ezt nem szavazta meg, Aradvármegye törvényhatósági bi-

zottsága azonban határozatilag kimondotta, hogy a község tartozik a kisdédvő fentartásához évi hetvenhat koronával hozzájárulni. E határozatot *Velits Mihály* dr. kisenői ügyvéd meglebekeztette, az ügy jelenleg a belügyminiszteriumban elintézés alatt áll.

A tanfelügyelő azt ajánlja, hogy a község lakosaira három százalékos pótdó vettessék ki a felépítendő óvoda fentartási költségeinek fedezésére. Ez a kultuszminiszter óhaja is.

Károlyi Gyula gróf főispán nem járul hozzá a javaslatához egyrészt azért, mert a pénzügyminiszter és belügyminiszter beleegyezése nincs meg, másrészt és főleg pedig azért, mert ha megszavazná is a három százalékos pótdó, az a községben nagy visszatetszést szülne és alkalmas lenne arra, hogy a község lakosai *László főherceg* nevét nem emlegetnék kegyelettel.

Kéri tehát a bizottságot, tekintsen el a pótdó kivételétől és ha az óvoda létesítése a most rendelkezésre álló összegből nem lehetséges, inkább ne állítsanak fel óvodát és kérjék meg a kisenői emlékbizottságot, amely az összeget gyűjtötte, hogy gondoskodjék *László főherceg* emlékének más módon leendő megörökítéséről.

A bizottság a főispán szavalt helyesléssel kísért és javaslatát elfogadta.

Azután a kir. tanfelügyelő az egyes iskoláknál észlelt hiányok pótlása érdekében, de különösen a borossebesi református iskolánál tapasztalt nagyfokú tisztátalanság és rendtelenség ügyében, továbbá a jószáshelyi és honciori gör. kel. iskolánál észlelt feltűnő silány tanítási eredmény tárgyában az ülés folyamán az illető egyházmegyei főhatóságokhoz intézendő többrendbeli javaslatot terjesztett elő.

Pénzügyintézetek tartalékalapja.

A nagyváradi tábla elvi döntése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 7.

Érdekes ügygyel foglalkozott ma az aradi törvényszék kereskedelmi bírósága. Az ügy egy aradmegyei takarékpénztár tőkeemelése körül forgott, amelyben érdekes elvi határozatot hozott a nagyváradi királyi tábla.

A pécskai takarékpénztár részvénytársaság elhatározta, hogy alaptőkéjét, amely eddig 1500 darab 40 forintos részvényből állott és így 120.000 koronát tett ki, 300.000 koronára emeli fel, újabb részvények kibocsátásával. Az új részvények a terv szerint 200 korona értékűek lettek volna és ezekből a takarékpénztár 750 darabot szándékozott kibocsátani, ami összesen 150.000 koronát tett volna ki. Ez új részvények kibocsátásával azonban az alaptőke csupán 270.000 koronát tett volna ki, holott a takarékpénztár 300.000 korona alaptőkével akart rendelkezni. A hiányzó összeg fedezésére tehát elhatározta a részvénytársaság, hogy a tartalék-alapból csatol 30.000 koronát az alaptőkéhez olyképen, hogy az 1500 darab 40 forintos részvényt 750 darab 160 korona értékű részvényre változtatja át, vagy minden régi részvényhez nyolcvan koronát utal át a tartalékalapból.

A részvénytársaság ezt a határozatát jóváhagyás végett beterjesztette az aradi törvényszékhez, mint kereskedelmi bírósághoz, amely azonban megsemmisítette a közgyűlési határozatot, azzal az indoklással, hogy a tartaléktőke csak az esetleges veszteségek pótlására szolgál, nem pedig arra, hogy azzal a részvénytársaság ilyen módon rendelkezék.

A pécskai takarékpénztár azonban nem nyugodott bele a bírói döntésbe, hanem meg-

felebbezte azt a nagyváradi királyi táblához, amely a napokban foglalkozott az ügygyel és érdekes elvi döntést hozott. A királyi tábla megváltoztatta az aradi törvényszék határozatát és feljogosította a pécskai takarékpénztárt, hogy a transzferot keresztülvigye.

A határozat indoklásában kimondja a királyi tábla, hogy a pénzügyintézetek szabadon rendelkezhetnek tartaléktőkéjükkel, amelyek nemcsak csupán a veszteségek pótlására szolgálhatnak, hanem ha a részvénytársaságok úgy akarják, hozzá csatolhatók az alaptőkéhez is.

A tábla döntése tegnap érkezett meg az aradi törvényszékhez, amelynek kereskedelmi bírósága mai ülésén kimondta, hogy a döntés értelmében a pécskai takarékpénztár viszonyairól vezetett cégjegyzéket olyan értelemben fogja megváltoztatni, ahogy azt a pécskai takarékpénztár kontemplálta.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Varázskeringő. operett. (C. bérlet.)
Vasárnap: Délután (félhétárakkal) Bob herceg. operette. Este Vig niebelungok, operette.

* Diszeloadás a színházban. Arad hősi védőjének, *Asztalos Sándor* emlékének áldozott ma este az aradi Nemzeti Színház. *Lamperth Jenő* regényes színjátékát: *Veér Judith* rózsáját játszották diszeloadásul. Választhatnak volna sokkal stíluszerűbb és különb hazafias darabot is, például *Bánk bánt*, amit ugyis nagyon régen nem adtak, de hát az ünnepi hangulatot ez a darab sem romlotta. Az előadás gondos és szép volt. Nagy sikere volt *Hunyady Józsefnek* *Veér Tamás* szerepében. *Kápolnay Juliska* *Judithot* nagy drámai erővel játszotta meg és az egyéniségének megfelelő szerep a közönség zajos tapsát provokálta. *Keszler Ede* *Both* kapitánya még a szavalást is elviseli és hatásosnak bizonyult. *Imre* diák szerepében *Delly* produkált rokonszenves alakítást. *Kőrössi Juci* kedvesen adta a naiv *Sárikát* és *Benkőné* és *Várnay* gondoskodtak a humorról. Sokat kacagott a közönség *Kulcsár* és *Faludy* cigányainak. A diszeloadást *Kéler Rákóczi* ünnepi nyitánya jékképezte és körülbelül száz ember nézte végig. A diszeloadás közönsége sokat tapolt a szereplőknek. H. G.

* Az Uránia láttnivalói. Pompás új képek birtokába jutott az Uránia színház, melyek egyrésze szombaton kerül bemutatásra. Valóságos csodái a mozgóképépszerűsétnek kerülnek előadásra, olyan képek, amelyeket Aradon valószínűleg senki sem látott volna. Nagyon kevesen láttak Aradon például *zergevadást*. Ez a kép egy zergevadást teljes lefolyását mutatja, abban az érdekes terepen, ahol az az ilyen vadászokat rendezik. *Schweiz* eszményi szép vidéket kit ne érdekelnének? A természet hűségével vetekedik ez a pompás kép. A világ legnagyobb állatsereglete, a hamburgi *Hagenbeck* állatkert is bemutatásra kerül szombaton. Erről a nagyszerű állatseregletéről nem kell bővebb felvilágosítást adni, ismeri ezt minden újságolvasó ember, méreteiben a legnagyobb állatkert az a világban, ahol az állatok minden fajta feltalálható. Az itt felsorolt képekhez még több mulattató és látványos kép sorakozik.

* A varázskeringő. Holnap este Strauss Oszkár nagyszerű, bájos muzsikájú operettje, A varázskeringő kerül színpadra. *Iléna* hercegnőt *Wlassák Vilma* énekli, aki már teljesen felgyógyult betegségéből.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap este premier lesz a színházban. Ekkor mutatják be Strauss Oszkár pompás operettjét, Wagner Richard Niebelung gyűrűjének paródiját, A vig niebelungok at. Délután a még mindig népszerű operettet, a Bob herceget játsszák Sz Rontay Boriskával a címszerepben.

Mért lett öngyilkos Veiglsberg?

Kardosék a játékban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 7.

A Kardos-bank plszkos üzelméről, alias manipulációról ma megdöbbentő részletek érkeztek. Ez a pénzügyintézet volt az oka *Veiglsberg* Leó, a kiváló publicista öngyilkosságának is, mert a banknál váltókkal érdekelt írók úgy behálózta, hogy az nem talált más kivezető utat a halálnál. A Kardos testvérek ma hűvösrre kerültek, a negyedik fivér assal került el az ügyészség fogházát, hogy betegségben fekszik lakásán, de a rendőrség kettőzött gonddal őrn, hogy meg ne ugorhassék.

Budapesti tudósítónk jelenti: A József- és Ferencvárosi Kardos-féle bank ellen ma egy újabb feljelentés érkezett az ügyészségre. A feljelentést *Kallupka Nándor* fővárosi kereskedő és háztulajdonos nevében *Dési Géza* dr. tette meg. El van ebben mondvá, hogy *Kallupka* 60.000 korona kölcsönt vett igénybe a Kardos-banktól. A bank azonban, mert nem volt több pénze, csupán 45.000 koronát fizetett ki, a többiért részvényeket ígért. (De nem adott.) *Kallupka* a váltókat, amikor azok lejártak, pontosan kifizette, de a váltói nem kaptak vissza. Kardosék különböző ürügyekkel folyton huzzák, halasztották a dolgot. *Kallupkát* most a kifizetett, de visszatartott váltói egyikeért, egy 5000 koronás váltó erejéig a héten bepörölték. Ezért *Dési Géza* dr. most család miatt kéri az eljárás megindítását. *Marcsek* vizsgálóbíró a mai napon áttette a Kardos-család ellen folyamatban levő bűnügyek összes iratait a kir. ügyészséghez indítványtétel céljából. Az ügyészi indítvány a terhelt letartóztatása tekintetében is fog nyilatkozni.

Késő éjjel jelentik:

A Ferenc- és Józsefvárosi Takarékpénztár vezetőit, Kardos Árpádot, Gézát és Zoltánt ma délután letartóztatták és az ügyészség fogházába zárták. A bank negyedik vezére, Kardos Lincót beteg fekszik lakásán, amelyet a rendőrség detektívek őriznek. Kardos Árpádot a *Schwartz*er főle elmegyógyintézetben fogták el, ahol az orvosok konstatálták róla, hogy csak szimulál.

A pénzügyintézet ügyének vizsgálatánál kiderült, hogy *Veiglsberg* Leót, a néhány hónappal ezelőtt öngyilkossá lett lapszerkesztőt is Kardosék kergették a halálba. *Veiglsbergnek* százötvenezer korona értékű váltója volt az intézetnél és ezen összegre állítólag alig kapott többet huszezer koronánál. Kardosék mindjárt a bankkal való összeköttetése elején rá vették *Veigl*-berget, hogy biztosítsa magát öngyilkosság esetére is és Kardosék egy barátja, egy országgyűlési képviselő elvitte őt a „Newyork” életbiztosító társasághoz, ahol *Veiglsberg* harmincezer koronára biztosította magát, öngyilkosság és párbaj esetére is. A bank *Veiglsberg* adósságainak biztosítására nemcsak lapszerkesztői fizetését, de ezen életbiztosítási kötvényt is lefoglalta.

Az öngyilkosság előtti napon *Veiglsberg* a pénzügyintézetől levelet kapott, amelyben bizonyára fenyegető és kompromittáló adatok szerepeltek és egyenesen ez idézte elő az öngyilkosságot. Egy nappal a tragédia után Kardosék sietve felvették a harmincezer korona biztosítási összeget a „Newyork” társaságtól és e pénzből az üzletet közvetítő országgyűlési képviselőnek ötezer korona províziót fizetett ki, amely az intézet könyveiben álnéven van elkönyvelve. Ezenkívül az intézet kezelőit számos bűnös manipuláció terheli, amelyeket a vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

csiban a merénylet után még tizenkét golyót találtak, ami fogalmat nyújt a támadók elszántságáról és hevességéről. Az orvosok azt hiszik, hogy a királyt és a trónörököszt ugyanaz a golyó ölte meg, amely előbb a király testén hatolt keresztül s azután a trónörököszt találta.

London, február 7. Coberal márkí portugál nagykövet ismét hosszabb kihallgatáson volt Edward angol királynál, aki az összes lisszaboni eseményeket a legnagyobb érdeklődéssel kíséri. A király kezdeményezésére jövő vasárnap a Szent-Pál székesegyházban gyászistentisztelet lesz, a melyen jelen lesz Edward király, a királyné, a trónörökös és az összes miniszterek.

A tétő.

Ma délelőtt a szél leszakította egy Batthyány-utcai ház tetejét. Ez a malőr a város gazdasági programjával nem történhetik meg, miután nincsen teteje.

Kass Béla tragédiája.

Halálba üldözték.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 7.

Kass Bélának, a volt aradi vendéglősnek tragédiájáról budapesti tudósítónk az alábbi újabb részleteket jelenti:

Az Andrássy-uti Kass féle vendéglő tulajdonosa tegnap öngyilkosságot kísérelt meg. Mellbe lőtt magát, de felesége fíréreütötte a fegyvert és csak ennek köszönhetette Kass, hogy a lövés nem ölte meg. Így is sokkal súlyosabb a sérülés, mint tegnap éjjel hitték, de nem életveszélyes.

Kass Béla tragédiájáról sokat beszélnek vendéglősi körökben, az öngyilkossági kísérlet nagy és kínos fejtűnést keltett, mindenkinek az a véleménye, hogy Kasst a *halálba üldözték* és ezt a véleményt megerősítik Kass hátrahagyott levelei, amelyekben egyes embereket megvádol.

A levelek tartalma nyilvánosságra került. A levelek közül egyike a legérdekesebbeknek az, melyet a Dreher-féle serfőző igazgatójának, Eich Ferencnek írt.

A Drechsler féle üzletet Kass két évvel ezelőtt vette át, a már akkor rossz üzletért óriási összeget fizetett, amelyhez a Dreher féle sörgyár, illetve annak vezetője, Eichen 100,000 koronát adott kölcsön neki. Abból Kass eddig 80,000 koronát lefizetett és dacára annak, hogy a határidőhöz köze és most egyáltalán nem lett volna esedékes. Dreherék követelésüket erőlyesen visszakövetelték és Kasst perelték. Ugyancsak bajba került egy másik serfőződe, a Polgári serfőző miatt. Dreherék állítólag arra kérték Kasst, hogy a Polgárinak mondja fel szerződését, Kass meg is szüntette a Polgárral az összeköttetést, mire nevezett sörgyár követelését, melyre előzőleg haladékat adott, beperelte.

Kass többi hitelezői is türelmetlenkedni kezdtek és a csőd most már elkerülhetetlen volt és a Dreher féle serfőző Kass hitelezőitől 4700 koronáért megvette az üzletet.

Az üzletet a mai napra ideiglenesen be akarták zárni, azután új vendéglősnek adták volna át, akivel már tárgyaltak is és es keserítette el annyira Kasst, hogy az öngyilkossági kísérletet elkövette. Amikor magához tért, határozottan mondotta:

— Most nem sikerült, de sikerülni fog legközelebb.

A sörgyár az öngyilkosság után elejtette tervét és a vendéglőt egyelőre nem zárja be, hanem ideiglenesen saját számlájára tovább vezeti.

Kasst ma megoperálták és *veszélyen kívül van*, de kihallgatni eddig még nem lehetett.

A zsebében talált levelek a legnagyobb elkeseredés hangján vannak megírva, különösen az ügyvédjének, Urgehly Sándor drnak írt levél. Ebben hitelezőit *hiénáknak, uzsorásoknak nevezi, akik halálba kergették.*

A Szigeti Sándor dr. nak írt levele így hangzik:

Igea tisztelt doktor ur! Azok a hiénák, Csukássy dr. és Drechsler Béla, azok a gaz emberek és bitangok okozták halálomat. Ők csaltak fel Budapestre és nemcsak a vagyonomat rabolták el, hanem a becsületemet is. Most pedig elvették tőlem az utolsó eszközöket is, melyekkel fenntarthattam volna magamat. Ezt az utolsó falatot is ki akarták ragadni a számból. Az isten fizessen meg nekik!

Az Eich Jánosnak írt levele is tele van panaszkodással.

— Ön rutul becsapott engem. Még a feleségem ékszereit is zálogba tettem, hogy hitelezőimet kielégíthessem. A legnagyobb áldozatok és erőfeszítések árán saját fivéremet is rávettem arra, hogy ötezer korona váltószírt adjon. Minden áldozat hasztalan volt. Ön megcsalt engem, azt mondta, hogy szabaduljak a zsidó virtsáftól, zsidó lumpoktól és ön majd segítségemre lesz, de ehelyett még a napidíjakat is elvonta tőlem, amelyekből családomról gondoskodhattam volna.

Azonkívül több levelében elpanaszolja, milyen alattomosan és alaptalanul rágalmazták meg Drechsler és társai.

A budapesti vendéglősök körében mozgalom indult meg a szerencsétlen Kass Béla anyagi felsegélyezésére. Ma este értekezlet tartanak, amelyen azt is elfogják határozni, hogy függetlenítik magukat a sörgyáraktól.

Kass a Rókus-kórházban Herzl dr. osztályában fekszik. Állapota jelentékenyen javult, ma a golyót testéből eltávolították.

A kőbányai Serfőződe r. t., mint Kass legnagyobb hitelezője ma este bezáratta a vendéglőt, amely mindaddig, míg új bérlet nem akad, zárva marad.

A Kass féle öngyilkossági kísérletnek előreláthatólag folytatása lesz.

Egy hírlapíró ma felkereste a Kass-vendéglő volt tulajdonosát, Drechsler Bélát, aki a következőképpen nyilatkozott:

— Teljességgel érthetetlen előttem az a vád, melyet hol burkoltan, hol nyíltan emeltek ellenem. Én kergettem öngyilkosságba Kasst? ... Ugyan kérem, hiszen nekem *semmiféle dolgom nem volt* ezzel a szerencsétlen emberrel. Harmadfel esztendővel ezelőtt adtam el neki vendéglőmet. *De neki nem volt egy megveszekedett krajcárja sem.* Az egész üzletet a Dreher sörgyár finanszírozta. 60.000 koronáért adtam el a vendéglőt és azt *meg is kaptam.* Én tehát őt nem szoríthattam, nem kergethettem sehová.

— Mégis, az ön vélekedése szerint, mi lehetett az oka Kass elhatározásának? — kérdezte az újságíró.

— Azt hiszem, az, hogy az üzlete rosszul ment.

— És ez minek tulajdonítható?

— Az én nézetem szerint annak, hogy a *kis adagokat megszüntette.* Én nálam volt *kis porció és nagy porció*, mert a vendégek ízlése és anyagi helyzete különféle. O azonban a kis

porciót megszüntette és a nagy porció árát fölemelte. Természetesen, ez a körülmény *erős hatással* volt az üzletmenetre. Aztán meg — bárha én nem akarom vádolni a boldogtalant — azt hiszem, hogy a személyzetét sem tudta rendben tartani. Állandó viszály dult közöttük. Persze, egy vendéglősnek nem kell sok. Amilyen gyorsan fölvirágzik, ép o'y gyorsan tönkre is megy. Én még egyszer *tiltakozom az ellen a vád ellen, mintha bármilyen részem lett volna Kass szerencsétlen helyzetének megteremtésében.*

TALÁLT LEVELEK.

Grün Pista második gimnáziumi tanpolgár levele Kokeit Elza felsőbb leányhoz a teazsuron való megjelenés ügyében.

Édes Elzám! Tekintettel a köztünk létező nagy szerelemre, ezt a levelet a Svarccal küldöm magának, mert ő először egy pocok aki csak az elsőbe jár és még nincs felvilágosítva, másodszor pedig olyan buta, hogy tegnap is egyesre felelt a latinból és így nem tudja, hogy a levelezés nők és férfiak között nem illik. Mink férfiak nagyon sokat szenvedünk emiatt, képzelje kérem, az apám tegnap is pofonított, mert azt mondtam, hogy szerelmes vagyok, ami az apák szerint csak az érettségi után szabad, épugy, mint a cigarettá. Én azonban tegnap olvastam a Makait, aki egy költő és ő azt mondja, hogy azt nem lehet betiltani. Az apák azonban nem értik eztet, mert egy apa sohasem modern és ugyanez állítható a mamákról is amelyek közül a magáé se kivétel. Hiába ütnek engemet pofon, én tudom, amit tudok, hogy például a szerelem a szívből származik, am't a hatodisták a poétikába is tanulnak. És én nem tehetek róla, hogy olyan okos vagyok, hogy poétika nélkül is szerelem származik a szívből, aminek az lesz az oka, hogy magának olyan nagyon szép szeme van, amiből egy is elég lenne, hát még kettő.

Szóval a Svarc oda fogja adni magának eztet a levelet, amelyiket jó lesz a spajzban olvasni, hogy a mamája meg ne pillantsa, mert akkor maga is pofont kap, amit egy férfiú eltűrhet de egy gyenge nő nem. Én ugy vagyok vele, kedves Elza, hogy én nem akarom magát elesébitani, amint azt tegnap a Pekár Gyulában olvastam a pad alatt, aminek folytán a Kara Győző tanár ur ki is állította és elvette a könyvet, pedig éppen akkor tartottam a legérdekesebbnél. Magának ergő nem kell félni és ha azt gondolja, hogy ez az ergő gorombaság, akkor téved, mert az csak annyit jelent, hogy tehát, amit tudni kell minden művelt embernek. A Svarc persze nem tudja, mert ő csak az elsőbe jár, ergő pocok. Ezt csak azért írom meg, hogy elmerjen jönni a teazsurra, amely vasárnap délután öt órákor lesz és a Vészi, aki egy ügyvédjelölt és jogász, azt mondja, hogy ott nagyon sok édes nő van, de azért ne legyen féltékeny, mert én nagyon nagy szerelmet érzek maga után és más nők nem érdekelnek. Ott továbbá, ahogy a Vészi mondja, a tea-sütemény is nagyon jó és sokan szoktak lenni, ami azért célszerű, mert példának okáért akkor nem figyelnek reánk, ami a szerelemben jót jelent. De kérem, vigyázzon, hogy ezt a levelet meg ne lássák, mert akkor mindaketten pofont kapunk, ergő jó lesz, ha elégeti.

En már vettem kettőért spárgát is, ami nagyon alkalmas a szerelmeskedésre, mert rá lehet kötni azt a levelet, amit maga nekem válaszolni fog és én az asztal alatt át fogom húzni a levelet, amelyben tessék nekem megírni, hogy maga borzasztóan szerelmes belém, mert a Cserép Laci meg fog pukkadni, ha ezt megmutatom neki. A Cserép Laci, az egy harmadista és mindig henceg, hogy az Elvira milyen levelet írt neki, hát én meg fogom neki mutatni, hogy azért, mert ő harmadista, énnekem mégis

szerelmesebb lesz a levelem, amelyet írjon az ide mellékelt rózsaszínű papírosra.

Kérem, én a spárgát le fogom ejteni a maguk asztala mellett, de csak az egyik végét, mert a másikat megtartom, hogy huzhassam. Ha már rá lesz kötve a levél, akkor magának nem kell semmit se csinálni, csak rugjon hátra kétszer a lábával és én akkor huzni fogom. Nem kell magának félni, mert én ma kivíkszeltem a spárgát, hogy olyan legyen, mint a padló, a levelet pedig csavarja be egy papírszalvéába, ami ott mindig van. És ha rajtakapnak, akkor én nem adom oda a levelet, inkább megcseszem, mert a szerelem olyan, hogy attól minden hóstetre képes lesz a férfi. És különben se tartom az apámat olyan izléstelennek, hogy olyan sok nép előtt pofonvágjon, noha példának okáért egy apáról mindent föl lehet tételezni.

Írja meg továbbá, hogy mi az a kéjes érzés, mert a Cserép Laci azt mondja, hogy ő egy verset írt, amelyben a kéjes érzés is benne van. Kérdeztem tőle, hogy mi az, de ő azt mondja, hogy magának ilyen fiatal, kérdez meg egy hölgytől. Kérem ergó, hogy írja meg ezt is, mert én is akarok egy verset írni, amelybe bele akarom a kéjes érzést tenni. És kérem, ne felejtse el, hogy a levelemet el kell égetni, mert minek kapjak pofont, ha nem muszáj.

Vasárnap délután ergó ott leszek a teazsuron, csak csinálja meg azt a levelet és példának okáért gondoljon a Jókaira, akinél a nők mindenre képesek a szerelem miatt. A Svarcnak pedig, aki ezt a levelet odaadja, mondja, hogy számtanfelmegvan benne, amelylyel sokszor csókolom és maradok kiváló tisztelttel!

Grün Pista, a másodikból.

A levelet találta:

—zab.

A visszavont számár.

Ugron Gábor visszavonta Aerenthal elleni sértését. Mégis csak Igaza volt Náray Lajosnak abban, hogy dühöng a széthúzás és a visszavonás. Persze, csak az utóbbira nézve van Igaza, mert Ugron nem szét, hanem összehozta magát.

TARKASÁGOK.

Célsz. A színügyi bizottság legutóbbi ülése után Barabás Béla Lukácsy Lajos és egy magasrangú városi tisztviselő társaságában iparkodott lefelé a lépcsőn. Barabás jókedvében megkérdezte az utóbbit:

— Na, mit izensz a császárnak?

— Semmit! válaszolt ez.

— Dehogynem — nevetett Lukácsy Lajos

— Azt izeni, hogy adjon neki háromezer forint nyugdíjat.

A főtisztviselő végigmért Lukácsyt:

— Bocsanat, célzás akar ez lenni?

A gyászbeszéd. Szegény megboldogult Bácsné temetésén hallottuk az alábbi megjegyzést, amelyet azonban nem kell komolyan venni. Egy fiatal, szimpatikus színész bucsuztatta a halottat, megindult hangon. A gyászoló közönség soraiban volt egy ismert színházlátogató, aki a bucsuztató elhangzása után egyenesen a fiatal színészhez ment és az elragadtatás hangján üdvözölte:

— Gratulálok, gyönyörűen beszélt.

— Ugy-e szép volt? Lelkemből szóltam, mondta a fiatal színész.

— Nagyon szép volt — ismételte a habitué.

— Nem is hittem volna. Eddig csak a színpadról hallottam, honnan gondolhattam volna tehát, hogy tud beszélni?

A színészek ismerőse. Ez is színházi história, amely szintén egy habituéval történt meg, aki azon-

ban a habituék azon fajtájából való, akik sokkal többet járnak a színházba, mint amennyit a színügyekhez értenek. Ez különben mellékes, főleg Szendreynek.

A habituénak — a nevét nem árulhatjuk el — tegnap este hét óra tájban sürgős dolga akadt, amelynek elintézése egy jó órát vett igénybe.

— Pech, pech — mondta egy ismerősenek. — Pedig egészen végig akartam nézni a *Vetélytárs*-at. Azt mondják nagyon jó darab. Különösen az első felvonás. Kár, kár, éppen ezt nem fogom látni. Mondja csak, ismeri a darabot? Mi történik az első felvonásban?

— Semmi különös. A szereplők bemutatkoznak.

— Ugy? Akkor nem is érdemes megnézni, ha csak bemutatkoznak. Én ismerem valamennyit személyesen, még Kesztlert és Kesztlernét is.

HIREK.

Egy kis esztétikát!

Arad, február 7.

Vannak városok, amelyek sok millió pályaudvarukban olyan fényűzést fejtenek ki, amely a forgalom lebonyolításának központjához éppen nem szükséges tartozék. Ilyenek a világjáró fókuszainak indóházai, amelyek az első pillanatra az utazót arról biztosítják, hogy ebben a városban igen jól érzi majd magát. Megtalálja mindazt a kényelmet, ami nélkül utazni nem érdemes.

A pályaudvar olyan szerepet játszik az ilyen metropolisokban, mint a modern színpadi rendezésben a szoba berendezése. Az újabb színpadi rendezés, amely az anszamléjátékra fekteti a fősúlyt, azt tanítja, hogy a darab színhelyének úgy kell berendezve lennie, hogy a színész színpadra léptekor érezze azt a levegőt, amelybe az író a darabot behelyezte.

Az utas tudja meg, hogy olyan helyre jött, amelyre érdemes eljönni, mert már a pályaudvaron megérzi, hogy a világjáró forgalom lebonyolítása nemcsak nagy arányokban, de esztétikailag is megfelelő keretekben bonyolódik le.

Győr városa például hatalmasan és szépen fejlesztette ki az indóház előtti terét, melyet az idegen meglátva, azt hiszi, hogy egy nagy és modern empóriumba érkezett meg. Azért tette ezt, mert a pályaudvar a város fekvésénél fogva nem épülhet oly monumentálisan, mint azt annak belső technikája megkívánja. Az első magyar sziget-perronos, alagutás pályaudvar környéke díszére válnék a legnagyobb városnak is.

Arad végre új pályaudvart kap. Az építési elsősorban a mindennapi élet számára, a megnövekedett aradi forgalom akadálytalan lebonyolítására kontemptálják.

Azonban arra figyelemmel kell lenni, hogy a pályaudvarral kezdődik a város és azért városszépészeti szempontból is méltó megnyitója legyen annak a zseniálisan és páriát ritkító módon végighúzó hatalmas utvonálnak, amelyhez foghatóval kevés város büszkélkedhetik.

Nem elég, ha egy hatalmas épülettömb hirdeti, hogy Arad rég kiemelkedett a kis, életlen városok sorából, látnia kell mindenkinek, hogy már a pályaudvarával is a szépen épült modern városok közé küzdötte fel magát.

A pályaudvar architektónikus megoldása az egész Újtelep fejlődésére, de különösen annak építés módjára lesz hatással.

Azért, ha valóban beakarja a Máv. koronázni a pályaudvar megépítésével a pályaudvar kibővítésének munkálatait, akkor az a korona legyen méltó arra a fejedelmi főre, a melyre ráhelyezik.

Arad fejedelmileg bőkezűen teljesített az állam helyett mindig olyan feladatokat, melyeket annak kellene elvégeznie.

Most itt az ideje, hogy az állam végre ennek a bőkezű Nagyrának valamivel kedveskedjék.

Tr.

— Svéd küldöttség a királynál. Bécsből jelentik: Ma reggel svéd külön misszió érkezett ide, mely Gusztáv király trónra lépését jelenti. Ő felségének. A misszió tagjai, mint Ő felsége vendégei a Hofburgban szállottak meg és holnap külön kihallgatáson jelennek meg az uralkodó előtt.

— Mandel Pál meghalt. A régi szabadelvű gárdának egyik oszlopos tagja ma dőlt ki az élők sorából. Ma reggel halt meg Mandel Pál, aki 1875-től 1905-ig, vagyis a szabadelvűpártnak születésétől haláláig tagja volt. A koalíció diadala alkalmával ő is kibukott a házból. Egy ciklus kivételével mindig szülő kerületét, a nyírbátori kerületet képviselte és egyetlen ciklusban volt az alsólendvai kerület képviselője, ahol az akkor alakult néppárt első kísérletét hlusította meg. Oly népszerű volt Alsó-Lendván, ahol birtoka volt, hogy a néppárt nem tudott ellene boldogulni, dacára annak, hogy a kerület katolikus és a papság kereszt és templomi zászlók alatt vonult ki a zsidó jelölt ellen.

— Mandel Pál 1839-ben született Nyírbátorban. Jogi tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte s azok befejeztével ügyvédi irodát nyitott a fővárosban. 1875-ben választották meg először a nyírbátori kerületben, melyet négy országgyűlésen át képviselt szabadelvű programmal. Előbb a mentelmi, utóbb az igazságügyi bizottság tagja volt; élénk részt vett a gyámügyi törvény, a szerzői jogról szóló törvény és a közjegyzői törvény javaslatának tárgyalásában. 1878-ban szót emelt a halálbüntetés eltörlése érdekében, az 1880. és 1884-iki költségvetés alkalmával a házasságjog és vallásszabadság érdekében szót, míg 1885. február 7-én az antiszemiták ellen mondott hatásos politikai beszédet. 1887. óta az alsólendvai, majd legutóbb ismét a nyírbátori kerületet képviselte. A szabadelvűpárttal együtt ő is abdikált, de már azelőtt is csendes ember volt, kit testi fájdalmak akadályoztak a közszereplésben. Mindössze 69 éves kort ért. Halálát nagy család és kiterjedt rokonság gyászolja. Az elhunytat rokoni kötelékek fűzték az aradi Montág családdhoz is.

— Jogtalan végrehajtások. Aradváros közigazgatási bizottsága ma délután tartotta Varjassy Lajos elnöke alatt rendes havi ülését. A jelentések felolvasása után Múlek Lajos dr. szóvá tette az adó és illeték behajtása körül szabálytalanságokat. Ő ellene egy már kifizetett illetékért tüztek ki árverést. Ha a szegény és törvényt nem ismerő emberekkel járnak így el, ezek ügyvédhez kénytelenek fordulni, ami tetemes kiadásokat okoz. Vannay Gyula tanácsnok kijelenti, hogy erről főleg a pénzügyigazgatóság tehet, amely elmulasztja tudatni a városi adóhivatallal, hogy az illető fél már befizette az adót vagy az illetéket. Farkas Győző pénzügyigazgató bejelentette, hogy bár nem köteles nap-nap után jelentést tenni a befizetésekről, gondoskodik fog, hogy ilyen esetek többé ne forduljanak elő. Múlek tudomásul vette a pénzügyigazgató választát. Utána Rosenberg Miksa dr. arra kérte a polgármestert, hogy ezentul a városi közegek még mi-

Uj pályaudvar Aradon.

Hat millió korona költséggel építik. — Sztankovits üzletvezető Sztérényinél. — Huszonnégy milliós vasuti befektetések. — A sinhálózatot kibővítik. — Földalatti pályaudvar. — A Máv. megnehezíti a külföldi szén behozatalát. — Kettős vágány Budapesttől Szolnokig. — Az üzletvezető nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 7.

Teljesül Arad közönségének régi óhaja, testet ölt a régi vágyódás: április hónapban az első csákányvágást teszik meg arra, hogy a már idejét mult, Arad fejlődése mögött messzire elmaradott államvasuti pályaudvart eltüntessék a föld színéről és helyén hatalmas csarnokot emeljenek, melyen át a városba özönlő világforgalom lüktetése érezhető legyen. Végre hosszú évek előkészületei után valósággá válik az, amit csak sejteni mert az aradi polgárság. Néhány hét múlva magas állványok emelkednek a pályaudvaron, ássák a föld színét, hogy csarnokot emeljenek a meg bővült forgalomnak, amelyet már a mai vágányhálózat nem bír meg s azért hat párral ki kell bővíteni.

Arad fejlődésének egyik kulminációs pontjához ért el azzal az elhatározással, melylyel Sztérényi József kereskedelemügyi államtitkár tudtára adta a sürgőnyileg Budapestre hívott Sztankovics Miklósnak, az aradi államvasuti üzletvezetőség főnökének, hogy a vezetése alatt álló üzletvezetőség területén, első sorban Aradon a kereskedelmi kormány a tavasszal megkezdeti annak a nagyszabású vasut és forgalom fejlesztési programnak a keresztülvitelét, melyre a törvényhozás kétszáz millió koronát jelölt ki fedezetül.

Az új pályaudvar, mely a hatalmasan fejlődött aradi forgalmat lesz hivatva akadálytalanul lebonyolítani, egyik láncszem abban a törekvésben, melynek célja, Aradot a vasutak révén egy nagy országrész kereskedelmi és ipari emporiumává tenni. Erre szolgál majd a budapest-szolnoki második sínpar kiépítése, továbbá azok a reformok, melyeknek keresztülvitelével gátat akar vetni a magyar államvasut az idegen szén konkurrenciájának, Aradra terelven a zsilvölgyi, piskii, petrozsényi vonalak mentén termelt szénnek, kedvező tarifa-politika és vonalfejlesztés révén a központosított elárusítását és forgalomba hozatalát.

Örömmel kell fogadnunk ezt a híradást, amely oly sokszor bizonyult csalóka álhirnek.

Ma azonban komoly államkormányzati tényként kell tudósítanunk s hírül adnunk, hogy a nagy átalakulás a lehető legrövidebb időn belül, néhány hét múlva veszi kezdetét. A központi kormányzat a napokban hagyta jóvá a terveket s jelölte ki azt a huszonnégy millió koronányi összeget, melybe a tervek alapján végrehajtandó munkákat kerülni fog.

Aradon két évig tart az építkezés, a mely idő alatt kiadásra kerül tíz millió korona, amelyből Arad polgárai, iparosok, kereskedők, vállalkozók is részesülnek.

Azonban ezen haszon-részesedéstől eltekintve, kiszámíthatatlanok azok az árnyok, amelyekben a meg bővült aradi pályaudvar, a diszes, monumentális felvételi épülettel együtt ennek a városnak továbbfejlődését, virágzását fogják szolgálni.

Az aradi üzletvezetőség területén eszközlendő vasutfejlesztésről az alábbiakban tudósítunk:

(Sztankovics az államtitkárnál.)

Vasárnap délután Budapestről sürgöny érkezett Sztankovics Miklósnak, az államvasutak aradi üzletvezetősége főnökének címére Sztérényi József kereskedelemügyi államtitkár aláírásával. Az államtitkár arra kérte Sztankovics üzletvezetőt, hogy azonnal jöjjön Budapestre. Az államtitkár értesítette őt, hogy ő értekezni akar vele azokról a befektetésekről, amelyeket az aradi üzletvezetőség területén akar fogatosítani.

A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg az 1908-iki állami költségvetésen kívül kétszáz milliós beruházási hitelt kért és kapott a törvényhozástól, az államvasutak forgalmi eszközeinek fejlesztésére. Ebből a kétszáz millióból száz millió a kocsipark bővítésére szolgál. Az államvasutak igazgatósága már részben megrendelte a vagonokat és mozdonyokat és részben most dolgozik azokon a költségvetéseken, amelyeket a vaggongyarak a további rendelkezések számára beküldöttek.

A másik száz millió, vasuti hálózatok felállítására, raktárak építésére, pályaházak bővítésére szolgál. Az aradi üzletvezetőség területére körülbelül tízennégy millió korona van a költségvetésben előirányozva s ezzel a tavaly már megszavazott hét milliós hitellel együtt huszonegy millió az az összeg, melyet építkezésekre fordíthat az üzletvezetőség. Van még ezenkívül három millió megszavazott összeg, amit a három és négy év előtti befektetéseknél takarítottak meg s amit most szintén felhasználnak. Végösszege tehát huszonnégy millió korona keretében mozoghatnak azok a reformok, melyek Aradból, mint központból kiindulva az egész üzletvezetőség területén az államvasutak forgalmát arra a nívóra akarják ismét emelni, amelyen már egyszer volt s amelyről a fejlesztési program megakadása folytán alábbszállott.

Hogy a kormány az aradi üzletvezetőség területén ilyen nagy összegű munkát fogatosított már ebben az esztendőben, abban legnagyobb része Sztankovics Miklós üzletvezetőnek van, aki nemcsak mint vasuti szaktekinély elsőrendű, hanem mint aradi polgár Arad érdekeit hathatósan támogatja.

(A sínparok kibővítése.)

A munkálatok programjának homlokterében az aradi állomásnak teljes kifejlesztése áll. Ez két részre oszlik:

1. Az új felvételi épület megépítése.
2. A sinhálózat további kibővítése hat új sínpar fektetése által.

Aradvárosának régi panasz, hogy a mai pályaudvar szűk és nem méltó a város külső képéhez sem. Tíz év óta sürgött minden kormánytól ennek a tengeri kígyó hosszúságával vetekedő kérdésnek radikális és célnak megfelelő megoldását. Az elodázásra részint a kellő befektetési tőke hiánya szolgáltatott okot, részint az, hogy a szakfórumok nem tudtak meg egyezni a kivitel módjaitban.

Sokféle terv merült fel az építésre, sziget perronokkal akarta építeni az egyik fórum, míg

a másik elvi ellenfele a föld alatti alagutaknak s u'alt arra, hogy a magyar közönség sokkal is kényelmesebb, semhogy fáradtságot vegyen magának és az alagutakba torkolló kongruens kijáratu folyosók feliratait elolvassa, ami lekésésekre és vonat eltévesztésekre vezet.

A pályaudvar átalakítását, a felvételi épület újból és nagyobb arányokban való felépítését a M. Á. V. vasut politikája készítette, amelynek sarkalatos elve az, hogy a teherforgalomra helyezi a fősúlyt. Előbb Arad állomásán egyébb, a teherforgalom lebonyolítására szükséges fontosabb létesítményeket kellett megalkotni, amelyek összefüggésben állanak a folyton emelkedő forgalommal. Ide tartozik a főútház kihelyezése, új sínparok fektetése, raktárak építése és más. a vontatás körébe tartozó intézmények. Ez az építkezés két év óta folyik. Ezek a személyforgalom lebonyolítására szükséges területtől teljesen elvannak választva és most már lehetséges lesz a hat új sínparnak a lefektetése.

Aradon naponta összesen körülbelül hetven vonat érkezik be s ezt az óriási forgalmat többé akadálytalanul a mai vágány állománnyal lebonyolítani lehetetlen. Azért a felvételi épület felépítésével egyidejűleg április hónapban kezdetét veszi az a építmények fejlesztése. Ugy, mint a teherforgalomnak teljes különválasztása a forgalom megakasztása nélkül történt meg, úgy a tavasszal megkezdődő munkálatokat is akként hajtják végre, hogy az egész vonalon egy pillanatra se szüneteljen, vagy zavartassék meg a lüktető élet.

(Az új vasuti indóház.)

A felvételiépület építése koronázza be az aradi állomás pályabővítési munkálatait s mint említettük, ehhez is hozzá fognak április hónapban.

Az új felvételiépület pavillon-rendszerben fog épülni. Beosztás és méretek tekintetében szigorúan az aradi forgalom méreteinek megfelelően, de általánosságban a temesvári pályaudvarhoz lesz hasonló. A jóváhagyott tervek szerint a pályaudvar sziget perronra van kombinálva épp úgy, mint a néhai Baross Gábor kereskedelmi miniszter intenciói szerint épült győri pályaudvar. Földalatti folyosók vezetnek a felszínre, amely úgy a pályaudvar bejárata mint a pályatest ellentétes része felől is megközelíthető a föld alól.

Az új felvételi épület a mainak felkén és azon a részen épül, amely a mai épülettől egész az Acsev. motoros vasutjának induló állomásáig terjed s amelyet már évek óta ezen célból tartanak beépítetlenül. Először megépül az a rész, amely a mai épülettől balra fog elhúzódni, ha ezzel elkészültek, akkor a forgalmat ebben az új épületben fogják lebonyolítani s lehet, hogy még szűkebb keretekben. Ezután bontják le a mai épületet s emelnek helyére ujjakat. Az érkezés illetve indulás az egész épülettömb közepén emelkedő hatalmas kupola csarnokban fog koncentrálni, jobbra és balra lesznek az egyemeletes magasságu éttermek és váró-termek, az épület balszárnyán helyezik el a hivatalos helyiségeket, a jobb szárnyon emelkedik majd a vasuti tisztviselők lakására szolgáló épületrész.

Hat millió koronába kerül az aradi pályaudvar átalakítása és az üzletvezetőség arra törekszik, hogy amennyire csak lehetséges, ez az aradi iparnak jusson.

A munkálatok 1910-ben fejeződnek be.

(Egyéb munkálatok.)

Az üzletvezetőség többi részein is nagy jelentőségű reformmunkálat indul meg. Ezen változás alapeszméjéül a M. Á. V.-nak az a törekvése szolgál, hogy az üzletvezetőség területén termelt szén ki és bevitelét megkönnyítse s ezáltal a külföldi szén konkurrenciáját megnehezítse. Ugy akarja ezt elérni, hogy a petrosényi, szilvölgyi és piskii vonalakat tetemesen bővítik, illetve alkalmassá teszik arra, hogy a vonalak mentén fekvő szénbányák termékelt akadálytalanul, bármily nagy tömegben is felvehessék és idővesztés nélkül, akadálytalanul továbbíthassák.

Ezen vonalakon szénrakodókat létesítenek, állandó szénvonatokat járatnak, új síneket fektetnek. Átfogják alakítani a békéscsabai, kétegyházi, máriaradnai, orosházi, hódmezővásárhelyi pályaudvarokat. A szolnoki pályaudvar bővítési munkálatai már folyamatban is vannak. A legjelentősebb eszköz a forgalomemelésére az lesz, hogy megépítik a budapest-szolnoki vonalon a második vágányt s ezáltal a vonatok számát szaporítják.

A nagyarányú munkálatok gyors kivitele attól függ, vajjon az építést vezető üzletvezetőség elég számú technikai személyzettel fog-e rendelkezni.

Már most Aradra érkeztek Illés Dávid és Szekeres Sándor államvasuti mérnökök, hogy az építkezési munkálatok előkészítésében résztvegyenek. A munkálatok legnagyobb részét vállalatba adják. A kocsi parkot, a vágányokat és az állomás épületek technikai berendezését a M. Á. V. házilag készíti.

Az árlejtés feltételei, a műszaki leírások már készülnek s az árlejtés kiírása a közeli napokban várható.

(Egy milliárd vasutakra.)

Szatankovics Miklós aradi üzletvezető, aki valóságos boldogságot érez afelett, hogy Aradnak régi vágyát teljesítheti, az Aradi Közlöny tudósítója előtt a következő nyilatkozattal fejezte be érdekes beszélgetését.

A megszavazott háromszázmillió korona egy nagy fejlesztési program első részleteinek megvalósítását teszi lehetővé. A M. Á. V. vezetőségének az a célja, hogy a magyar forgalmi viszonyokat rövid időn belül olyan színvonalra emelje, amely a fejlődő iparnak és kereskedelemnek megfeleljen. Azt akarja, hogy a magyar államvasut a világ egy vasutja mögött se maradjon el, sőt bármelyikkel büszkén felvehesse a versenyt. Ennek elérésére egy milliárd korona szükséges, amelyet fokozatosan fordít a M. Á. V. az ország érdekében oly hasznos befektetésekre, melyek elől a törvényhozás bizonyára nem fog elzárkózni.

Ez a nyilatkozat éles perspektívát adja a jövő vasuti politikájának, ha ugyan ennek keresztülvitelére rendelkezésre fognak állni a szükséges milliók.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kereskedelmi nyugdíjgyesület közgyűlése. A magyar vaskereskedelmi alkalmozottak, vas- és fémipari tisztviselők nyugdíjgyesülete aradi fiókjának vasárnapra tervezett közgyűlését közbejött akadályok folytán február 23-ára halasztották. Az elnökség.

Az új pályaudvar.

Végre meg lesz az új állomás. Arad további fejlődésében ez az első, de reméljük, nem az utolsó állomás.

A lisszaboni királygyilkosság.

Az áldozatok ravatalon.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 7

Madridból jelentik: A Portugáliából érkező jelentések még mindig nem adnak tiszta képet az ország állapotáról. A nép ugylátszik közömbös és türelemmel várja a további fejleményeket, de a politikai körök annál izgatottabbak. A Munds jelentése szerint a látszólagos nyugalom dacára az egész ország forrong, zavargásoktól tartanak és alapos a gyanu, hogy azokon a hadsereg és a tengerészet is részt fog venni. A köztársasági párt részéről emlékeztetnek arra, hogy Ferreira, a jelenlegi miniszterelnök egy zendülés alkalmával, mely két portugál hadihajón kitört, azt az ígérését, hogy a zendülőknek meg fog kegyelmezni, nem tartotta meg.

Ugyan-e jelentés szerint Portugáliát tényleg a köztársasági párt lázította fel Franco és a király ellen, ezzel szemben azonban a köztársasági párt vezetői elhárítanak a párttól minden felelősséget, hanem azt mondják, hogy a diktatura forralta fellépésével mindaddig a szenvedélyeket, míg ez a forrponthoz érve a királygyilkosságot előidézte. Egy másik köztársasági vezér kijelentette, hogy a köztársasági pártnak egyáltalán nem célja az, hogy az országnak még több szenvedést szerezzen, hanem békés megoldásra törekszik.

Lisszabon, február 7. A hivatalos lap Amaral miniszterelnökhöz intézett királyi kéziratot közöl, amelyben a király kijelenti, hogy azt kívánja, miszerint a királyi udvarnak csakis a parlament által megszavazott anyagi eszközök álljanak rendelkezésére.

(Szabadlábra helyezések.)

Lisszabon, február 7. A szombati merénylet folytán tartott házkutatások alkalmával le tartóztatottak közül csak azokat tartják fogva, akik az anarkista-törvény ellen vétettek.

Lisszabon, február 7. A három republikánus képviselőn kívül Borges és Chagas republikánus újságírókat is szabadlábra helyezték. Monis és Feixeira disszidenseket este bocsátják el.

Lisszabon, február 7. A szabadonbocsájtott republikánus képviselők kijelentik, hogy a merényletről mitsem tudtak, mert a külvilágtól teljesen el voltak zárva. Vasárnap éjjel katonai csapatok fel és alávonulásából arra következtettek, hogy felkelés tört ki és most gyűrik azt le.

Páris, febr. 7. A Gaulois jelentése szerint Franco a merénylet előtt táviratot intézett Maura spanyol miniszterelnökhöz, amelyben kijelenti, hogy forradalomtól tart, melynek Spanyolországra is hatása lesz. Azt kéri tehát, hajlandó volna e Spanyolország közbelépni az esetben, ha a portugál királyi család élete veszélyben forog.

(Franco tájékozt.)

Madridból jelentik: Franco, az elűzött portugáliai diktátor tegnap délelőtt ideérke-

zett. Franco utközben elhagyta az autombilt, melyen Lisszabonból elutazott és egy közbeeső állomáson a postavonatra ült, melyivel tegnap délelőtt Madridba érkezett. Franco a pályaudvarról a de la Pax szállodába hajtatott, hol megparancsolta a személyzetnek, hogy senkit se bocsássanak be hozzá.

A szállodát, melyet hírlapírók és fényképészek ostrom alá fogtak, a detektívek egész serege őrzi. Franco ma a déli expressz-vonattal tovább utazik. Franco, aki a felesége és fia kíséretében érkezett ide, sápadt és kimerült, meglátszik rajta, hogy a legutóbbi napok izgalmai mennyire megviselték. A pályaudvaron Franco megvárta, míg az összes többi utasok kiszállnak és eltávoznak és csak amikor a pályaudvar már egészen üres volt, szállt ki családjával a vonatból.

A pályaudvarról Franco számos detektív és rendőr kíséretével ment a szállodába, hol hamis nevet irt be a szálloda könyvébe és hogy interjúvokra rákényszerítsék, igazi neve alatt a hírlapírók félrevezetésére levelek és táviratokat hagyott hátra. Franco csak a portugál követet fogadta, ki erre a királyi palotába hajtatott.

Madrid, február 7. Franco és családja Párisba utazott. Madridban Franco nem fogadott senkit.

Lisszabon, február 7. Carvalho, a Franco-kormány pénzügyminisztere elhagyta Lisszabont.

Sevilla, február 7. Alfonz király este Madridba utazott, hogy szombaton a portugál király és trónörökös leikiüdveért tartandó misén részt vegyen.

(Az áldozatok ravatalon.)

Lisszabon, február 7. Tegnap este tíz órakor a meggyilkolt király és a trónörökös holttestét koporsóba tették. Az aktusnál jelen volt a királyi család, a miniszterek, az összes udvari méltóságok és orvosok. A király arca visszanyerte rendes kifejezését. A kristály üvegfedél koporsókat azután lezárták. A király mellett három portugál érdemrend nagykeresztje diszlik, fehér keztyűs kezében fekete gyöngyfűzert tart. Azután a koporsókat ünnepélyes, hosszú menetben a királyi palota templomába vitték. A menetben a királyi családon kívül az oportoí herceg és Capello admirális is résztvett, aki a király csákóját és kardját vitte. A királyi palota és templom között testőrök állottak sorfalat. A ceremónia végét agyulövések jelezték.

Lisszabon, február 7. A halottas szobában megrázó jelenetek játszódtak le, amelyekről a jelenlevő udvari méltóságok azt mondják, lehetetlen volt azokat meghatottság nélkül szemlélni. A királyné férje holttesténél térdepelve imádkozott, majd átkarolta a holttestet és megcsókolta a halott király arcát, azután könyvekben tört ki. Erőszakkal kelielt a koporsótól elhurcolni. Hasonló jelenetek folytak le, amikor a király anyja és Manuel, az új király vettek búcsút a holttestektől.

(Katonák és forradalmárok haza.)

Lisszabon, február 7. Itt újból megerősítik azt a hírt, hogy közvetlenül a királygyilkosság után a forradalmárok és katonák között elkeseredett harc folyt. A forradalmárok azt hitték, hogy a katonai csapatok át fognak pártolni hozzájuk, ez azonban nem történt meg. A forradalmárok közül négyen estek el. A királyi ko-

e ött végrehajtást vezetnek, szerezenek pontos meggyőződést arról, hogy a felek befizették-e az adókat és az illetékeket, vagy sem.

— **Arad közegészsége.** A városi közegészségügyi bizottság ma délután tartott ülésen szomorú képét rajzolta meg *Posgay* Lajos dr. városi főorvos január havi jelentésében Aradváros közegészségének. A hány emberi betegség van, az mind megdöbbentő mérvben pusztított. A tüdővész és influenza azonban valóságos járvány jellegű tömegbetegedéseket tudott produkálni. A megbetegedések ilyen nagy arányainak természetesen következménye, hogy a halálozás is horribilis számot ért el. Otvenhat emberrel halt meg több januárban mint az elmúlt év decemberében. A hatósági orvosok mind azt jelentik, hogy alig győzik a munkát. Mintha minden rossz szellem elszabadult volna, a múlt hónapban a betegségek számának szomorú emelkedésével a balesetek száma is megnövekedett s a mentők már régóta nem szállítottak annyi embert a kórházba, mint januárban. A kórház természetesen túlontul zsúfolva van.

— **B. Maár Julia temetése.** Ma délután fél három órakor temették el nagy részvét mellett *Bácsné Maár Juliát*. Már két óra után megtelt a Petőfi-utcai ház gyászoló közönséggel, amelynek sorában Arad társadalmának összes rétegei képviselve voltak. A szünügyi bizottság tagjai megjelentek *Varjassy* Lajos polgármester vezetése alatt és ott volt az egész színház. A gyászszertartás fél három órakor vette kezdetét. *Csécsei* Imre lelkész megható imája után a színházi énekkar gyászdalt énekelt, majd *Horthy* Sándor mondott rövid, szépen átgondolt búcsúszót. A koporsót ezután kocsihoz vitték, amely a közönségtől követte a színházhoz vitte az elhunyt holttestét. Amikor a kocsi a színházhoz ért, az előcsarnokban felhangzottak a zenekar hangja. *Erkel* Ferenc *Hunyady* László című operájának gyászdallóját adták elő. Majd színésztársai nevében *Hunyady* József búcsúztatta az elhunytat, magasztalásával megható beszédben. A beszéd után a zenekar még egy gyászdalt játszott, azután a felső-temetőbe vitték az elhunytat, ahol *Bánáti* Lajos nyugalmazott színész beszédének és az énekkar gyászdallainak elhangzása után átadták az anyaföldnek.

— **Wanderbiltné is magyar grófhöz megy nőül.** *Londonból* táviratozzák: Newyorkból újabb szenzációs házassági hírt jelentenek. *Széchenyi* László gróf anyósa, özvegy *Wanderbiltné* újból férjhez megy és pedig, mint leánya, *Gladys*, szintén magyar arisztokráta, *Hadik-Barkóczy* Sándor grófhöz. A szerencsés vőlegény, aki az apatini kerület országgyűlési képviselője, a milliárdos özvegygyel *Széchenyi* gróf esküvőjén ismerkedett meg, amelynél vőfély volt. Fővárosi tudósítónk az éjjel kérdést intézett a Nemzeti Kaszinóhoz, ahol azonban az eljegyzésről mitsem tudnak. A gróf jelenleg nincsen Newyorkban, de nem tudják, hol van, mert a kaszinóban már napok óta nem látták.

— **Ha a hivatalos lap téved.** *Csernoch* János tudvalevőleg kijelentette, hogy noha joga nyílt a főrendiházi tagságra, nem mond le képviselői mandátumáról, hanem továbbra is tagja marad a képviselőháznak. Miután azonban a csanádi püspök ebbeli szándékát még nem jelentette be hivatalosan a főrendiház elnökségének, *Dessewffy* Aurél gróf a főrendiház tegnapi ülésén így szól:

— A főrendiház *Csernoch* János kinevezett csanádi megyei püspök nevének a főrendek

jegyzéke II. rovatába leendő felvételét azzal határozza el, hogy miután nevezett püspökre nézve még nincs tisztázva, hogy törvényhozói jogát mint képviselő, avagy mint főrendiházi tag fogja-e gyakorolni, azok sorába, akik főrendiházi tagsági jogukat tényleg gyakorolhatják, ez idő szerint még nem vehető fel.

Ez a nyilatkozat elég világos. Mindamellett a hivatalos lap mai száma így publikálja *Csernoch* főrendi tagságát:

A főrendiház 1908. évi február 6-án tartott 32. ülésében az igazoló bizottság jelentése alapján *Csernoch* János csanádi püspök nevét a főrendek jegyzékébe beiktatta, ami az 1885. évi VII. törvénycikk alapján újonnan szervezett főrendiház elnökszerinti tagjairól készített s a „Budapesti Közlöny” 1906. évi 123. számában közzétett jegyzék kiegészítésével ezennel közzétettetik.

A hivatalos lap szerint tehát *Csernoch* minden feltétel nélkül beiktatott a főrendek jegyzékébe. Látnivaló, hogy néha a szürke és sablonos hivatalos lap is téved, de elvégre ez neki is jogában áll.

— **Halálozások.** A *Lonovics*, a *Csáky* gróf és *Podmaniczky* báró családokat borította gyászba özv. nyéki *Nyék* Gyuláné szül. *rasztinai Rédi* *Claudia* báróné halála, aki 73 éves korában *Marci*. *Dombegyházán* február hó 5-én elhunyt. Holttestét február hó 8-án, az ugyanott megtörtént bejelentés után Makón, február hó 9-én fogják a családi sírkertben, a katolikus egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyezni. — Február hó 6-án elhunyt *Lénárth* Imréné szül. *Töröcsik* *Anna* életének 60. évében. Temetése holnap délután 2 órakor lesz a Magyar-utca 25. számú házból a katolikus egyház szertartása szerint.

— **Aradiak az építőiparosok országos gyűlésén.** Az *Építőiparosok Országos Szövetsége* február 15-én, Budapesten, országos gyűlést tart az építőipart érintő több fontos ügy elintézésére. Az országos gyűlés egyik tárgya az adóreform lesz, amelynek előadására a szövetség vezetősége *Zima* Tibort, az aradi kereskedelmi és iparkamara másodtitkárát kérte föl. *Zima* Tibor, aki az adóreformnak az aradi kamara által összehívott értekezleten is előadója volt, a megbízatást elvállalta. Az aradi építőiparosok szövetségét a kongresszuson *Reisinger* Sándor elnök, *Reinhart* Gyula és *Szántay* Lajos alelnökök, *Kotsis* Lajos és *Kasza* Géza ügyvezető titkár fogják képviselni.

— **A vihar áldozata.** *Budapesti* tudósítónk jelenti. A fővárosban ma óriási szélvihar dühöngött, amelynek emberáldozata is van. *Vat* *lepi* János házimester ma reggel a Budán levő tabáni templom tornyában dolgozott, a nagy szél azonban lesodorta és a szerencsétlen ember két emeletnyi magasságból közvetlenül az oltár elé zuhant. Agyrázkódást szenvedett és reménytelen állapotban vitték a Rókus kórházba.

— **Lesodort háztető.** A ma dühöngött szélvihar nemcsak a liget fáihoz tett kárt, hanem egy háznak bádoggal fedett tetőjét szakította le. A Batthyány-utca 23. számú háznak tetője esett áldozatul az észak felől jövő viharoknak. A szél a háztetőt egy darabban kapta fel és hajtotta rettenetes robajjal a kövezetre. Szerencsére nem járt arra senki és így baleset nem történt. A nehéz tető a hatalmas esés dacára nem törtört darabokra.

— **Helyreigazítás.** *Mihalics* Márton apáti jegyző ma arról értesít bennünket, hogy az *Aradi Közlöny* február 5-iki számában „Egy petíció következményei” címmel megjelent közleményünkbe több hiba csuszott. Állítása szerint nem volt ittas, nem is követett el szemérem elleni kihágást. Cilindere melletti tollon az a felírás volt, hogy se treaska Lenkucsa Ambrus bíró.

— **Munkások vasárnapja.** Az aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap, 1908. évi február hó 9-én délután öt órakor a *Weitzer* János-utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — **Műsor:** 1. Szavaltat. Előadja: *Szerinka* Vilmos. 2. Február 8-ika, *Asztalos* Sándor emlékezete. Ünnepl. beszéd, tartja: *Berecz* Károly tanár. 3. Uránia műsorából az *Al-Duna*. A képeket *Matyasik* Márton tanár vetíti. A belépés díjtalan; a terembe csakis felhívték léphetnek be. Az előadás öt órakor kezdődik. A legközelebbi szakelőadás február 16-án lesz.

— **Köszönetnyilvánítás.** Gyászba borult, megtört lelkem mélyesteges halálával mondok forró köszönetet Aradváros szünügyi bizottságának, *Szendrey* Mihály szünigazgató urnak, az aradi színházulat összes nagyrabecsült tagjainak, az országos színészegyesületnek, *Csécsei* Imre ev. ref. lelkész urnak, *Székessy* Antal ev. ref. kántor urnak és végre Aradváros mélyen tisztelt egész közönségének. Salvom őszinte melegével köszönöm azt a virágerdőt, kegyeletűk babérokoszorút, amelyeket elhunyt édesanyám, *Bácsné* *Maár* *Julia* ravatalára helyeztek; köszönöm, hogy a temetésen részt vettek s hálásan köszönöm a részvétüknek azokat a többi, őszinte megnyilatkozásait, amelyekkel az engem ért szomorú gyászeset alkalmával oly bőségesen elhalmoztak és mély bánatomat ezáltal is enyhíteni törekedtek. *Keresztény* *Anna*.

— **Halálos szerencsétlenség.** *Szordán* *Kóser* József bolcsallakos a kakaiól erdőben egy nagy fát fűrészelt. E közben a fa eldőlt és egész súlyával a szerencsétlen munkásra esett. Kósert a bolcsajenői kórházba szállították, ahol két napi szenvedés után ma meghalt.

— **Sok évi megfigyelés.** Emésztési gyengeségeknel és étvágyhiánynál, általában minden gyomorbajnál, a valódi „Moll-féle seidlitz porok” bizonyultak a legsikeresebbeknek a többi szerek fölött, mint gyomorerősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel: *Moll* *A.* gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan *Moll* *A.* készítménye kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— **Rumcompositio** 1 literhez 20 kr. *Likör* aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

IDEGENEK ARADON.

— Február 7. —

Fehér Kereszt-szálloda. *Montág* *Henrik* nagybirtokos *P.-Kaszaper*. — *Leindörfer* *Lipót* gazdatiszt *P. Kaszaper*. — *Back* *Károly* birtokos és családja *Budapest*. — *Szállasy* *Péter* kereskedő *Parajd*. — *Huszár* *Miklós* gyógyszerész *Marosvásárhely*. — *Rózsa* *Lajos* igazgató és családja *Szatmárnémeti*. — *Schwimmer* *Jakab* kereskedő *Kolozsvár*. — *Steiner* *Béla* bérlő és neje *Debrecen*. — *Fodor* *József* mérnök *Pozsony*. — *Varga* *Márton* birtokos és neje *Dobó*. — *Lovas* *Samu* kereskedő *Szeged*. — *Szabó* *Sándor* vendéglős *Szeged*. — *Szirmay* *Hugó* titkár *Debrecen*. — *Tóth* *Sándor* mérnök *Dés*. — *Bogyászy* *Lajos* birtokos *Békéscsaba*. — *Oláh* *Sándor* irodavezető *Pécs*. — *Rusz* *Jenő* kereskedő és neje *Fogarás*. — *Tarján* *Endre* dr. orvos *Szekelyhid*. — *Garai* *József* főkönyvelő és neje *Kecskemét*. — *Bartos* *Viktor* állatorvos *Szeged*. — *Pajor* *Sándor* gazdálkodó és neje *Hódmezővásárhely*. — *Kalmár* *Ede* titkár és családja *Nagyszentmiklós*. — *Molnár* *Károly* igazgató *Zám*. — *Langfelder* *August* hivatalnok *Csetnek*. — *Stein* *Gusztáv* kereskedő *Békésgyula*. — *Götzler* *Rudolf* igazgató *Esztergom*. — *Remenyi* *Odön* cégjegyző *Szeged*. — *Kádár* *Gyula* hivatalnok *Arad*. — *Blau* *Samu* utazó *Budapest*. — *Kemény* *Sándor* utazó *Budapest*. — *Véber* *Ferdinánd* utazó *Budapest*. — *König* *Adolf* utazó *Budapest*.

Központi-szálloda. *Hammerstein* *Richard* báró birtokos *Budapest*. — *Oliványi* *Géza* birtokos és neje *Szerencs*. — *Naszády* *Béla* ker. kapitány *Budapest*. — *Ziegler* *Sándor* bankár *Budapest*. — *Kramer* *Lajos* bankhivatalnok *Budapest*. — *Goldfinger* *Izidor* dr. ügyvéd *Budapest*. — *Rozványi* *József* birtokos *Nagyszalonta*. — *Jánosy* *György* árvaszéki ülnök *Déva*. — *Popp* *János* dr. ügyvéd *Brád*. — *Hász* *Géza* fakeskedő *Kolozsvár*. — *Scheer* *Lajos* fakeskedő *Borossebes*. — *Politzer* *József* bérlő *Makó*. — *Vajda* *Géza* fakeskedő *Budapest*. — *Bodnár* *Károly* kereskedő *Budapest*. — *Kertay* *Viktor* m. kir. fogalmazó *Brassó*. — *Balassa* *János* magánzó *Székesfehérvár*. — *Károlyi* *Jenő* utazó *Bécs*. — *Glück* *Odön* utazó *Budapest*. — *Csató* *Béla* utazó *Budapest*. — *Vágó* *Jenő* utazó *Budapest*. — *Eisinger* *Rezső* utazó *Budapest*. — *Lantos* *Adolf* utazó *Budapest*. — *Verecs* *Gyula* utazó *Budapest*.

Vass-szálloda. *Heimlich* *Salamon* utazó *Budapest*. — *Satter* *József* utazó *Budapest*. — *Hamle* *András* utazó *Budapest*. — *Grósz* *Odön* utazó *Budapest*. — *Szentendrey* *Elemér* birtokos *Obesenyő*. — *Gavallér* *Lajos* ügyvéd *M.-Sziget*. — *Szépe* *Odön* kereskedő *Kecskemét*. — *Weinstein* *Mór* utazó *Budapest*. — *Belgrader* *Ignác* utazó *Budapest*. — *Hollinger* *József* utazó *Budapest*. — *Gelber* *János* iparos *Szeged*. — *Grün* *Mór* utazó *Budapest*. — *Sonnenfeld* *I.* utazó *M.-Sziget*.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 7.

Amerika egynyolcaddal olcsóbb. Kevés forgalom 5 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprillisa . . .	11.94—11.95	11.94—11.95
Buza októberre . . .	10.40—10.41	10.39—10.40
Zab áprillisa . . .	8.00—8.01	8.00—8.01
Rozs áprillisa . . .	10.16—10.17	10.23—10.24
Tengeri májusra . . .	6.83—6.84	6.83—6.84

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	649 50
Magyar hitelrészvény	785 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 7. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammmal terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 117—118 fillérig; fiatal közép páronként 351—320 kilogrammmal terjedő súlyban 118—120 fillérig; könnyű páronként 350 kilogrammmal terjedő súlyban 120—122 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammmal terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammmal terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Február hó 4. napján volt készlet 21,230 darab, február 5. napján főlhajtatott 341 darab, február 5. napján elszállított 128 darab, február 6. napjára maradt készletben 21,443 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

Nemzeti Színház.

Szombat, 1908. évi február hó 8-án:

C) berlet. C) berlet.

Varázskeringő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Dörmann és Jacobsen. Fordította: Mérei Adolf. Zenejét szerzte: Strauss Oszkár.

SZEMÉLYEK:

XIII. Joachim Szathmari A. Niki, hadnagy Faludi K.
Heléna, leánya Wlassák V. Friderika Zalai Margit.
Lotár, öcsöce Leóvei Leo. Steingruber Kállai Jolán.

Közdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma szombaton, 1908. február hó 8-án

Műsor:

1. A kis hajóselegény.
2. Aki gyermekéért gyilkol.
3. Hagenbeck.
4. Peches völgye.
5. A szédszedhető ember.
6. Schweiz.
7. A bűvész.
8. Zergevadászat.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Oukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara látszik.

NYILTTER.

Hirdetmény.

Az Apatelek Mokrahegyi Pincészövetkezet igazgatósága mint felszámoló — tekintettel arra, hogy a szövetség feloszlását, az 1907. évi december hó 1-én tartott szövetségi közgyűlés határozatilag kimondotta, — felhívja a szövetség hitelezőit, hogy követeléseiket a keresk. törv. 429. §-a értelmében jelen hirdetménynek harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt törvényes következmények terhe alatt érvényesítsék.

Apatelek, 1908. évi február hó 3-án.
„Az Apatelek Mokrahegyi Pincészövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felszámolás alatt.”

Fejér György,

Br. Solymosy Lajos.

895

Krivinai Lonovics Gyuláné szül. nyéki Nyéky Irma, aszodi báró podmanini Podmaniczky Endréné szül. nyéki Nyéky Claudia, nyéki Nyéky Ilona mint gyermekei; Krivinai Lonovics László és körösszeghi és adorfáni gróf Csáky Armádné szül. Krivinai Lonovics Kornélia, aszodi báró podmanini Podmaniczky Malvin és Attila, mint unokái; körösszeghi és adorfáni gróf Csáky Mária mint dedunoka; Krivinai Lonovics Gyula és aszodi báró podmanini Podmaniczky Endre cs. és kir. kamarás, nyug. honvédhuzsár kapitány mint vejel saját, mint a többi rokonság nevében is fájdalommal telt szívvel jelentik szeretett édes anyjuk, anyósuk, nagynanyuk és dedanyja

özv. nyéki Nyéky Gyuláné

szül. rasztinai báró Rédl Claudia urnőnek,

Marc. Dombegyházán, február hó 5-én, 78 éves korában hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult hült teteme Dombegyházán február hó 8-án, déli előtt 10 órakor történendő beszenteles után másnap, azaz 9-én, délután 1/4 órakor fog Makón a családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent mise áldozat az elhunyt lelki üdvéért: február hó 10-én, d. e. 10 órakor Makón, másnap pedig, azaz 11-én, déli előtt 10 órakor fog Marc. Dombegyházán, a róm. kath. szentegyházakban az e. ek Urának bemutatni.

Áldás és béke hamvaira! Az örök világosság fényeskedjék neki!

Marc. Dombegyházán, 1908. február hó 5-én. 909

Csutak Károly és fia első temetés-rendező intézete.
Arad, Szabadságtér 20.

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érekeperső-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetlen jó nő, illetve testvér, sógornő, nagynéni és rokon

Lenarth Imréné

szül. Töröcsik Annának,

f. évi február hó 6-án d. e. 11 órakor. életének 60-ik és boldog házasságuk 35-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderülését.

A boldogult földi maradványai február hó 8-án d. u. 2 órakor fognak Magyar uca 25-ik számú saját házában a róm. kath. szertartás szerint beszenteletni és a felső temetőben örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért február hó 10-én, déli előtt 8 órakor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldott legyen emléke!

Arad, 1908. évi február hó 6-án.

Lenarth Imre, férje, Töröcsik Lajos és neje szül. Horváth Anna, Lenarth Mihály és neje szül. Náray Mariska, testvérei, illetve sógor és sógornő, Töröcsik Ilona, Töröcsik István, Töröcsik Mária, Töröcsik Juliska, Töröcsik Anna, Töröcsik Lajos, Lenarth István, Lenarth Imre, Lenarth Anna, Lenarth Mari, Lenarth Fani, Lenarth Mihály, Lenarth Józsi, unokaöccsei és hugai. 908

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érekeperső-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. id. Wittmann Antalné szül. Igenes Victória, a maga, úgy az alulírottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja a forrón szeretett és felejtethetlen jó férj, illetve édes apa, testvér, após, sógor, nagypapa, rokon és jóbarát

id. Wittmann Antal,

vagongyári művezetőnek,

f. évi február hó 7-én, d. e. 1/11 órakor. életének 62-ik és boldog házasságuk 36-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderülését.

A boldogult földi maradványai február hó 9-én d. u. 1/3 órakor fognak Munkácsy Mihály-utca 2. számú (Dengl hárs) házában a róm. kath. szertartás szerint beszenteletni és a felső temetőben örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért február hó 10-én d. e. 10 órakor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldás emlékére!

Arad, 1908. évi február hó 7-án.

ifi. Wittmann Antal, Wittmann Anna, Wittmann Boldizsár, Tokay Józsefné szül. Wittmann Krisztina, gyermekei, ifj. Wittmann Antalné szül. Reisz Katalin, Tokay József, menyje és veje, Wittmann József, neje és gyermekei, testvér, sógornő, Wittmann Annuska, unokája. 908

Két üzleti helyiség

május 1-re, esetleg

azonnal is

== kiadó ==

Széchenyi-utca 1. számú házban.

862

Meghívó.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezte

1908. évi február 16-án, vasárnap d. e. 11 órakor az Aradi Kereskedők Köré nagytérjében tartja

IV. rendes közgyűlését,

a melyre a szövetkezet összes tagjai meghívottak.

Tárgysorozat.

1. Az igazgatóság jelentése az 1907. évi üzleteredményről, az 1907. évi mérleg és nyereség-vesztés számla bemutatása.
2. Az igazgatóság javaslata az 1907. évi nyereség felosztása tárgyában.
3. A felügyelő bizottság jelentése.
4. Az alapszabályok módosítása.
5. Az igazgatóság két, a választmány hat kisorsolt helyének továbbá, még három választmányi helynek választás utján való betöltése. (A kisorsoltak újból megválaszthatók.)
6. A felügyelő-bizottság tagjainak egy évre leendő megválasztása.
7. Az 1. évtársulat felszámolásához hat tagú felszámoló bizottság választása.
8. Esetleges indítványok. (A közgyűlés előtt 5 nappal benyújtandók.)

Arad, 1908. február hó.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból. 31. és 32. §. A közgyűlésen a szövetkezet minden tagja, minden törzstestületi tagja egy szavazattal bír, de tíz szavazattal többet senki se gyakorolhat. Minden tag szavazati jogosultságáról, szavazati számáról igazolványt kap. Az igazolványok a közgyűlést megelőző nap déli 1 óráig a szövetkezet helyiségében, a betétkönyvecsek felmutatása ellenében adatként ki. 906

APRÓ HIRDETÉSEK.

Szoftatós dajka

kerestetik, ki már leg-
alább 2 hónap óta szop-
tat. Jelentkezhetni: De-
meter-utca 90/a.

Szalonnát,

zsirt, füstölt husokat és minden
hentesárut napi áron ajánl Garai
Károly Aradon, Boczkó-utca 2.
szám. 51

Jó karban

levő íróasztalok megvételre keres-
tetnek. Cim a kiadóban.

Nyugdíjazott vasúti hivatalnok

ajánkozik irodai munkára. Cim a
kiadóhivatalban. 891

Ügyvédi naplók

és főkönyvek rendkívül finom erős
papírból egész vászon kötésben bőr
sarokkal 500 oldal tartalommal
24 kor. Kaphatók Ingusz I. és Fia.
Könyv és papirkereskedés. 201

Rongált dobozu

levélpapírokat minden elfogadható
árban árusítok ki. Kerpel Izsó
könyv-, zenemű- és papirkereske-
dése, Arad. 212

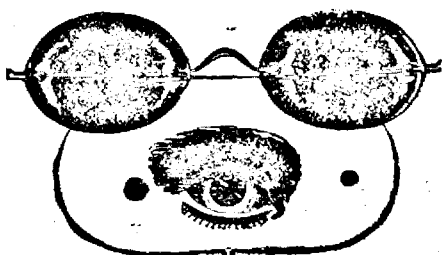
Gazdasszonyi állást keres

középkori intelligens nő magányos
urnál, avagy papi háznál. Cim a
kiadóban. 906

Köhögés!
Aki
szereti az egészséget, megátal a a
köhögést.
5245 közjegyzőleg hitelesített
bizonyítvány igazolja, hogy
feltétlen eredményes a
**Kaiser-féle
mell-karamella**
(A három fenyővel.)
használat. Orvosilag ajánlva és meg-
vizsgálva köhögés, rekedtség
vagy katarus, elnyálkásodás,
első dohányzás folytán beá-
lított hurut és görcsös köhögé-
sek ellen. 379
Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.
Kapható: Gutori Földes Kelemen, Ha-
jós Árpád és Rozsnyay Mátyas gyógy-
szertárban Aradon, Zombory János
és a „Szent Háromság” gyógy-szertára-
ban Új-Szent-Annán, Szokoly Sándor
„Iris” gyógy-szertárban Lippa, Krausz
Elemér gyógy-szertárban Glogovátz
és Tefert Károly gyógy-szertárban
Ekeken.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK-SAMU
Órák és látszerész
Arad Andrassy-tér és Weltzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két
évi jótállás mellett a legolcsóbb áron.
Raktáron tart mindennemű színházi látszó-
veket a legkülömbözőbb kiállításban, leg-
finomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szem-
üvegek arany, ezüst, nickel és tekenő-
beka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, bor, must és szesz részére, to-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
vosi rendelet szerint azonnal ké-
szíttetnek.

Ügynököket

keres magas jutalék mellett egy
30 év óta fennálló elsőrendű
fa roletta gyár

C. Klemt, Braunau i. B.

az ő 6-szor kitüntetett, nap-
védő, védőfalak és roletta gyárt-
mányai terjesztéséhez. 2597

Elsőrendű

műkertész

38 éves nős gyermektelen

állást keres

azonnali belépésre.

Kovács Ferenc,

Kasza-utca 46., Arad 898

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
SZÉNSAV-MŰVEK
ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bár-
mily mennyiségű természetes vegyileg
legtisztább folyékony
Szénsavat
a világhírű buziásfürdői szénsavforrá-
sokból sziklagyártáshoz, vendéglősök-
nek és egyéb ipari célokra.
Úszó nem tövesztendő mestersége-
sen előállított, kevésbé kiadós szén-
savval.
Megbízható, szigorúan leltárikeresés kizárásával
Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek
1/1 és 1/2 literes üvegekben. 5881
Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
Elsőrendű asztali víz. Felvilágosítással készségesen szolgál
Musichong-Buziásfürdői szénsavművek és ás-
ványvizek szétküldési telepe Buziásfürdő.
Sürgőnyezim: Musichong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.
Egyes helyi képviselők kerestetnek.

BRAUN EDE tűzifaraktára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tűzifa első osztályu bükk hasáb

„ „ „ cser hasáb

„ „ „ bükk dorong

„ „ „ tölgy dorong

valamint vaggon számra is kaphatók.

Tisztelettel

BRAUN EDE.

375

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és színes nagy raktár!

FEHÉR KIRAKATOK!

December hó végén érkezett hatalmas küldemény cernaváson egy részét kirakatunkban köz-
szemlére tettük ki.

Nagymérvű elővásárlásaink folytán azon helyzetben vagyunk, hogy elsőrendű rumburgi, fi-
nom irlandi, paplan és alsó lepedőre való tiszta cernavásznainkat még egy rövid ideig a tavalyi olcsó áron szolgálhatjuk.

Felhívjuk tehát a n. é. közönséget, hogy e ritka alkalmat felhasználva bevásárlásaival
bennünket mielőbb felkeresni méltóztassék.

Kolengye beszerzésénél ajánljuk nagy raktárunkat kész női fehérművekben, u. m.: női ingek,
ágyalművek, corsetták, Schroll-áruk, fehér és színes asztalművek. Különleges választék sveici himzések, cernacsipkék és kézi-
munka slingelésekben.

Cérna és pamutvászon-maradékok a legfinomabb minőségben meglepő olcsó áron.
2—6 méteres maradékok kaphatók.

Tengersok himzés-maradék féláron!

Kiváló tisztelettel

Rosenblüh H. és Társa.

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és színes nagy raktár!

Az 1903. évi versenypár és gazdasági kiállításán és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításán a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

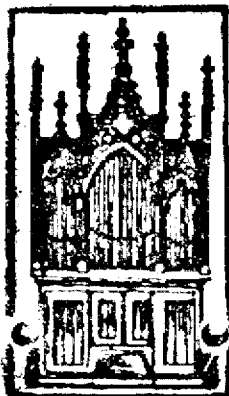
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos áramra berend.)
TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
újabb rendszer szerint
készített

**pneumatikus
orgonákat**

bármily nagyság-
ban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vételnek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz-
közöltenek.

Bővebbi felvilágosi-
tással és költségvétéssel
szívesen szolgálok.

az 1896. évi kiállításán
A nagy millenniumi érem-
mel kitüntetve.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni,
hogy a mai naptól kezdve a konopi állomáson

I. osztályu bükk hasáb

I. „ tölgy dorong

I. „ bükk dorong

és tölgy hasáb fát

vaggon számra, valamint nagyobb mennyiségben a leg-
jutányosabb árban szállítjuk.

377

Kádár, Braun és Böhm.

Megrendelések és bővebb felvilágosítással szolgál:

Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

Telefon 595. 585

Diamant Ferenc

elektrotechnikai üzlete

Arad Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bo-
bus-udvarban.

Villanyvilágítási, erőátviteli,
telefon és csengő berende-
zés és javításokat szak-
szerűen és legolcsóbban
végzem. Gáz- és villanycsatlakozók
legmodernebb kivitelben.

Továbbá Auerégek, hengerek,
villanykörték, lámpaszekrények, tulipánok,
gyógygyújtók, ernyők és
szereleési anyagok legjobb minő-
ségben gyári árakban kaphatók.

Lakások kiadó!

Boros Béni-tér (fő-ut) 15. sz.

házban

nagyobb lakások

vízvezetékekkel

f. évi május hó 1-től

kiadó.

Bővebbet ugyanott a ház-
mesternél.

904

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-
bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzített székrekedés,
máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen
a jeles háziszert, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy
lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll-féle feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle
szószeszesz ne-
vezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény,
csusz és a meghűlés egyéb következményeinek legismertesebb nép-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyer-
meknek és felnőttek okoszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill.
Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhelye:

MOLL A. gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek.
A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott ké-
szítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDÉS KELEMEN és HAJÓS ARPAD
gyógyszertáraitban.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

XVIII-ik rendes közgyűlését

1908. évi február hó 23-án d. e. 10 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

T á r g y s o r o z a t:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt év zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. Igazgatóság és választmány jelentése a részvénykibocsátási művelet befejezéséről, határozathozatal a befolyt összegek hovaforrítása felől és indítvány az alapszabályok 5., 13., 14., 28., 57., 58., 63., 66., 92. és 93. §§-ának módosítása tárgyában.
3. Elnök, tíz igazgatósági tag és huszonöt választmányi tag választása.
4. A részvényesek netaláni indítványai.

894

Ezen közgyűlésre a t. e. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hónal nevére íratott s a közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókintézeteknél Makón, Pécskán és Nagyszentmiklóson még le nem járt szelvényeivel együtt, letétetett.

Aradon, 1908. január 30-án.

**Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
részvénytársaság igazgatósága.**